

R O K B O R O V I C E

2 | 2002
ročník 8

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky a příznivců lesa

LESU ZDAR

Porada
vedoucích
pracovníků LČR

Právní služba
- pečlivost
a zodpovědnost

Využití počítače
v práci revírníka

PEFC

Celoevropský systém
certifikace lesů

PROGRAM

2000

- Na lesní správě Třebíč -

1	4
2	
	5
3	

- 1) Zrekonstruovaný altán z předválečného období v městské části Třebíče zvané Podklášteří
- 2) Zrekonstruovaný historický lovecký přístřešek v lokalitě Klapov
- 3) Zastřešená lavice se stolem jako místo odpočinku
- 4 - 5) Dvořákova vyhlídka na skalním útvaru nad Dalešickou přehradou
- 6) Plíškova studánka u starozámecké cesty

V lednu vedení podniku projednávalo rozbor pracovní úrazovosti a neschopnosti za rok 2001. V této oblasti dochází k příznivému vývoji. Poklesl počet úrazů, o 14 % se snížil počet práce neschopných a poklesl i objem ročně vyplacených náhrad a odškodnění. I přesto zůstává stínem jeden smrtelný pracovní úraz na LZ Židlochovice. Úraz nebyl zaviněn naším podnikem (jednalo se o nešťastný pád z nízkého žebříku). Tento případ ale varuje a připomíná, že musíme být stále pozorní a opatrní i při nejjednodušších činnostech a situacích.

Dalším důležitým materiálem je vyhodnocení výsledků inspekční činnosti za loňský rok. Materiál konstatuje opakované nedostatky, z nichž některé bude nutno řešit úpravou vnitropodnikových směrnic a pokynů, jiné pak větší důrazností na personál i dodavatele. Jedná se např. o hrubé nedodržení zásad přenosu sadebního materiálu, kde musí následovat sankce pro dodavatele. Dalším závažným zjištěním je to, že 25 % prořezávek se provádí s nedostatečnou

intenzitou. Byť se jedná o základní lesnickou odbornou činnost, nechceme tento nedostatek řešit dalšími pokyny a kontrolami. Je na každém lesním správci, aby v rámci svých kompetencí zajistil kvalitní provádění těchto prací.

Dále byla opětovně zjišťována vedlejší výtěžná činnost personálu, která nebyla v souladu s příkazem GŘ č. 1/2000. Inspekce bude proto tomuto problému věnovat intenzivní pozornost. K nedostatkům, které budou řešeny úpravou pokynu patří výběrová řízení na stavební činnost, kde zvláště při tzv. „zadávaní z volné ruky“ dochází k nestandardním postupům. Stejným případem je i výkon funkce OLH na soukromých majetcích. Na základě podnětů našeho personálu bude připravován návrh nové, jednodušší formy služebního deníku. Přímé dopady inspekční činnosti lze charakterizovat takto:

<i>Finanční přínos z nápravných opatření</i>	237 818 Kč
<i>Počet doporučení</i>	681
<i>Počet postihů</i>	30
<i>Finanční vyjádření postihů</i>	22 600 Kč
<i>Počet ukončení pracovního poměru</i>	3
<i>Trestní oznámení</i>	1

Ing. Jiří Oliva

Editorial

Vážení čtenáři,

Již v prvním čísle letošního ročníku Lesu zdar jsme vás informovali o zhoršování ekonomického prostředí v lesním hospodářství. Dnes se tomuto tématu věnujeme podrobněji především v článku o poradě vedoucích pracovníků. Špatná situace malých a středních dřevozpracujících podniků, silná koruna a v důsledku toho horšící se odbyt dříví jak na domácím, tak evropském trhu budou základní faktory, které v tomto roce zásadním způsobem ovlivní výnosy vlastníků a správců lesních majetků. Zvýší se tak tlak na další snižování nákladů.

V kontextu situace na trhu se dřevem se mění i obchodní politika našeho podniku. Obsahuje řadu nových prvků a konkrétně se již promítla do organizace výběrových řízení na provádění pěstebních prací a prodej a nákup dříví. Zkušenosti s jejich uspořádáním shrnuje ve svém článku Ing. Jiří Kopic.

Důležitou oblastí, která významně ovlivňuje náš život, je legislativa a její stav. Generální ředitel ve svém projevu na pora-

dě vedoucích pracovníků hovořil především o třech zákonech, jejichž projednávání a schvalování v Parlamentu v loňském roce ovlivňovalo chod podniku – byl to Zákon o majetku České republiky, novela Zákona o Pozemkovém fondu a Zákon o myslivosti. Důležitost znalosti práva podtrhuje rozhovor s JUDr. Ludmilou Svobodovou z oblastního inspektorátu Brno.

Poslední téma, na které si vás dovoluji v tomto čísle upozornit, je certifikace. Byť je to pojem téměř zprofanovaný, zcela určitě se nevyplatí jej podceňovat. Podle posledních informací začnou totiž v letošním roce velcí obchodníci, zpracovatelé dřeva a velké obchodní řetězce vyžadovat doklad (certifikát) o tom, že dodané dřevo pochází z lesů obhospodařovaných trvale udržitelným způsobem. O systému certifikace lesů v České republice píše ve svém p ř í s p ě v k u Tomáš Dohnanský.

Ing. Jan Řezáč

OBSAH

Lesu zdar 2/2002

2) Porada vedoucích pracovníků LČR

4) PEFC - Celoevropský systém certifikace lesů

5) Výběrová řízení na provádění pěstebních činností a prodej a nákup dříví

6) Právní služba znamená především pečlivost a zodpovědnost

11) Využití počítače v práci revítníka
Drobné památky v lesích

12) Náhrady imisních škod
- jejich současnost a budoucnost

13) O jedné výzvě lesníkům na počátku 21. století

14) Vzpomínky Bohuslava Švarce

16) Poděkování
Vir počítačový
Nové knihy

foto obálka

1. strana: Přirozená obnova dubu na LS Tišnov, revír Brno,
s vyznačenou clonnou sečí foto redakce

4. strana: Borový porost v zimě foto J. Zumr

LESU ZDAR

Měsíčník pracovníků Lesů České republiky, s.p.

Adresa redakce:

LČR, s.p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové 8
tel.: 049/5860276, 5260325-30
fax: 049/5262391
e-mail: rezac@lesy.cz

Vydává:

LČR, s.p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8

Redakční rada:

Předseda: Ing. Václav Lidický
Členové: Ota Buršík, Ing. Lubomír Dědek, Dr. Ing. Vladimír Doležal, Ing. Jan Duha, Ing. Josef Hruška, Ing. Jiří Kopic, Ing. Jaromír Latner, CSc., Aleš Mrkvica, Ing. Pavel Starý, RNDr. Jiří Stonawski
Odpovědný redaktor: Ing. Jan Řezáč
Grafická úprava: CREATIVE DIRECTION

(Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele).

Tiskne:

Bartošova tiskárna, s. r. o., Hradec Králové
Kalendova 688. Přetisk povolen.

(Uzávěrka příštího čísla 6. 2. 2002.)

Rg1-1994

Porada vedoucích pracovníků

LČR

Osmého ledna se uskutečnila v Hradci Králové každoroční porada vedoucích pracovníků všech organizačních jednotek podniku. Přinášíme zkrácený záznam hlavních myšlenek z projevu generálního ředitele Ing. Jiřího Olivy a ekonomického ředitele RNDr. Vladimíra Veselého. Z jejich referátů jsme vynechali především rozbor předběžných ekonomických a lesnických hospodářských výsledků, kterým se budeme věnovat v některém z dalších čísel v jejich definitivní podobě. Rovněž připravíme samostatný článek o volbách do dozorčí rady LČR.

Z projevu generálního ředitele

Generální ředitel v úvodu připomněl, že 2. ledna uplynulo 10 let od založení našeho podniku. Akt založení podniku se stal výzvou vybudovat prosperující, moderně řízený lesnický podnik, patřící mezi největší v Evropě. Při ohlédnutí se zpět můžeme s jistotou hrdostí říci, že jsme tuto příležitost nepromarnili. Zvláště když ani počátků, ani během své dosavadní existence podnik příliš příznivců neměl. Přesto se jich nakonec vždycky několik na důležitých místech našlo. Bylo to především proto, že jsme nebojovali sami za sebe, za svá postavení a za své funkce, ale za prosperitu majetku, který nám byl svěřen do péče.

Letošní rok nebude jednoduchý, protože je to rok volební, kdy se může změnit struktura politické scény. Bezpochyby se ještě vystupují tlaky na převod státních lesů do správy krajů. Ani ekonomická situace lesního hospodářství nevěští příliš dobré časy, protože příliš silná koruna významně snižuje výnosy tohoto proexportně zaměřeného odvětví. Ing. Oliva však vyjádřil přesvědčení o tom, že pokud budeme pracovat se stejným nasazením a dodržovat tytéž pracovní i etické principy jako doposud, tak se této doby nemusíme obávat. Když k tomu budeme mít trochu potřebného štěstí, není důvod, proč nehlédět do budoucnosti s optimismem.

Personální změny

Již tradičně byli přítomni seznámení s personálními změnami. K 1. 7. odešel z funkce lesního správce LS Kaplice Ing. Blažek a na jeho místo nastoupil Ing. Kordač, do té doby zástupce lesního správce na LS Vyšší Brod. Na LS Hluboká odešel Ing. Pauer dělat odborníka do Staré obory a na jeho místo nastoupil Ing. Zasadil, do té doby lesní správce na LS Český Krumlov. Na jeho místo nastoupil k 1. 11. Ing. Cába, do té doby zástupce českokrumlovského oblastního inspektora. Na LS Vsetín odešel do důchodu lesní správce Ing. Hykl a na uvolněné místo nastoupil k 1. 1. 2002 Ing. Dobeš, do té doby jeho zástupce. Poslední změna se stala na OI Klatovy, kde odešel do důchodu oblastní inspektor Ing. Najman a na jeho funkci nastoupil jeho dosavadní zástupce Ing. Benda.

Zákon o majetku České republiky

V další části svého projevu generální ředitel shrnul jednotlivé události roku 2001,

které se dotýkaly podniku především v oblasti legislativy a politiky. Některé zákony vypadaly velice komplikované a nebezpečné, přesto byly nakonec přijaty v pro nás přijatelném znění. Především to byl zákon 219/2001, o majetku ČR, který ztotožnil státní podniky s tzv. organizačními složkami státu a tím velice zkomplikoval efektivní spravování nám svěřeného majetku a nakládání s ním. Ke všemu jsme potřebovali souhlas nejenom našeho zakladatele, ale i ministerstva financí. Mimo jiné nám tento zákon také velmi zkomplikoval efektivní využívání volných finančních zdrojů, což se projevilo v poměrně značném poklesu výnosu z finančních operací. Dnes tuto nepříznivou situaci vyřešila novela obchodního zákoníku, v níž je zakotveno, že zákon 219/2001 platí pouze pro státní rozpočtové a příspěvkové organizace, nikoliv pro státní podniky.

Novela zákona o Pozemkovém fondu

Dlouho očekávaným krokem bylo přijetí novely zákona o Pozemkovém fondu, která umožňuje legislativně dořešit dohody, o které jsme se snažili v posledních letech. Byť to bude určitě znamenat ještě další problémy, tak můžeme očekávat, že v tomto roce bude dokončen převod budov kategorie L z PF na LČR a tím by vlastně skončil osmiletý spor, který jsme s PF, z titulu toho slabšího, vedli.

Zákon o myslivosti

Ostře sledovanou kauzou byl proces schvalování nového mysliveckého zákona. Přestože jsme se snažili v průběhu jednání proti hlavním tvůrcům tohoto zákona, tedy ČMMJ, otevřeně nevystupovat, nakonec jsme byli vmanipulováni do role nepřátel myslivosti, což je pozice poměrně nešťastná. Můžeme připustit, že jsme možná udělali nějakou taktickou chybu, ale na druhou stranu ke vzájemnému střetu dojit muselo. Nebylo možné se mu vyhnout, protože jednou z obvyklých forem řešení vlastních problémů je vytvoření umělého nepřítele a k tomu jednoznačně ČMMJ sáhla a vytvořila si ho v nás. V různých vnitropodnikových diskusích řada z nás hodnotí schválení tohoto zákona jako neúspěch LČR. Nutno však poznamenat, že nešlo o to, aby zákon nebyl schválen, ale bylo důležité, aby z něj většina pro nás nepřijatelných ustanovení vypadla. Skutečností je, když pomíname veškerou špínu, která se propírala v médiích, že během července a srpna jsme byli osloveni

zástupci předkladatelské skupiny poslanců, abychom vedli naprosto seriózní diskusi o tom, co udělat pro to, aby zákon měl šanci na schválení. Tato jednání proběhla tři a všechny věci, které se zde dohodnuly, byly dodrženy. I to je důkazem určité autority, kterou podnik v oblasti myslivosti má.

Principy vnitropodnikové diskuse

V poslední části svého vystoupení se generální ředitel zabýval principy vnitropodnikové diskuse. Konstatoval, že neadresné názory jsou velmi obtížně použitelné. Možná, že v některých z nás je pod povrchem obava, že pokud řeknou něco nepopulárního, tak za to budou postiženi. Aby se odbouraly tyto víceméně neoprávněné pocity, připravuje vedení podniku nové mechanismy vnitropodnikové diskuse. Cílem je vytvořit na podniku atmosféru, v níž se pracovníci nebudou obávat říci nahlas své názory. Podnik připravuje vytvoření jakési schránky v rámci intranetu, kam by bylo možno napsat jakýkoliv podnět, který by byl ve vedení řešen. Hledá se i způsob, jak zajistit případnou anonymitu v rámci e-mailové pošty. Další možností, jak předat svůj dotaz či podnět, je spojit se s některým ze členů poradního sboru, jehož členy jsou Ing. Saidl z OI Frýdek-Místek, Ing. Šebek z OI Brno, Ing. Malík z OI Jindřichův Hradec, Ing. Zasadil z LS Hluboká, Ing. Bik z LS Rumburk a Ing. Lidický z LS Přimda. Za nejlepší místo pro uplatnění připomínek považuje generální ředitel Lesu zdar, kde je možno a je dokonce žádoucí veřejně všechny nedostatky proprtat.

Velká část kritických názorů se týká nedostatečné informovanosti o dění na podniku, stížností, že o některých koncepčních záležitostech se provozní personál dozví až od našich dodavatelů. K tomu je možno říct jen tolik, že to je otázka přenosu informací přes oblastní inspektoráty na lesní správy. Mechanismus porad, jejich četnost i struktura informací poskytovaných oblastním inspektorům se v této chvíli zdá být dostatečná. Pouze je

nutné klást větší důraz na přenášení informací mezi jednotlivými řídicími úrovněmi podniku. V této souvislosti generální ředitel požádal oblastní inspektory a lesní správce, aby přenosu informací věnovali větší pozornost.

Své vystoupení Ing. Oliva zakončil výzvou k co největší otevřenosti při vyjadřování vlastních názorů. Vždycky budou existovat rozdíly v názorech na úrovni revírů, lesních správ, oblastních inspektorátů a ředitelství. Rozdíly v názorech mezi jednotlivými úrovněmi řízení musí logicky systémově a legitimně nastat. Tyto rozdíly ale nejsou znamením toho, že buď tady nebo tam jsou hlupáci, kteří nevědí o čem mluví. Každý pracuje v trochu odlišných podmínkách a právě proto v konfrontaci jednotlivých názorů vznikají optimální řešení.

Z projevu ekonomického ředitele

Z projevu ekonomického ředitele jsme vybrali především úvahy o některých rizikových trendech, které nás čekají v souvislosti se zhoršující se situací na trhu se dřevem, o smluvních vztazích a cenových jednáních.

Růst pohledávek

Za významný předěl lze považovat, po pěti letech poklesu, počínající růst pohledávek. To je důkaz, že skutečně dochází ke zhoršení situace v obchodu se dřívím. Naši smluvní partneři se dostávají do situace, kdy jsou nuceni prodlužovat lhůty splatnosti svým tradičním odběratelům, jsou nuceni mezi nimi vybírat takové, kteří jsou spolehlivější než ti, kteří na první pohled nabízejí lukrativnější ceny. To se promítá i v tlaku na splatnost některých jejich pohledávek ve vztahu k nám. Zatím nestoupá nějak výrazně podíl rizikových pohledávek. Ale to se může poměrně rychle změnit a je to jedna z věcí, na kterou vedení apeluje při všech společných poradách a pro letošní rok bude důležitá několikrát. Bude nutné pozorně sledovat finanční i jiné situace našich smluvních partnerů, jejich chování a konzultovat opatření, která by mohla předcházet vzniku těžko vymahatelných pohledávek. K otázce pohledávek vyjde v průběhu prvního čtvrtletí aktualizovaný pokyn GR, který v současné podobě má číslo 5/1996.

Již předloni se z hlediska vlastníků lesů situace v dřevozpracujícím průmyslu nevyvíjela příliš příznivě. Na jedné straně jsme sledovali procesy koncentrace kapitálu u velkých zpracovatelů, sdružování podniků a zvyšování objemu produkce. Na druhé straně docházelo ke zhoršování situace drobných netransformovaných dřevozpracujících podniků, které začaly krachovat, čímž došlo k poklesu požezových kapacit. V průběhu loňského roku k tomu přibyl ještě vliv silící koruny, která odvětví, zaměřené silně proexportně, postavila do situace, v níž se řada výrobců dostává na hranici nebo dokonce pod hranici rentability.

Smluvní vztahy

V další části hovořil ekonomický ředitel o problematice výběrových řízení. V závěru loňského roku se uskutečnilo 23 výběrových řízení na uzavření komplexní smlouvy na les-

nickou zakázku. Tomuto tématu je věnován samostatný článek Ing. Jiřího Kopice. V druhém okruhu, který se týkal smluvních vztahů, hovořil RNDr. Veselý o žádostech na uzavření komplexních smluv na dobu neurčitou s dvouletou výpovědní lhůtou. V loňském roce podnik ustoupil od kritéria pro smluvní jednotku, které určovalo, že se má jednat o homogenní zakázku s minimální výměrou 2,5 tis ha na dvou ucelených revírech. Tím jsme spektrum potenciálních uchazečů rozšířili o stabilní osvědčené subjekty z řad menších podnikatelů, kteří disponují zakázkou v rozsahu jednoho revíru.

Ústřední výběrová komise projednávala celkem 131 žádost, což je 46 % z aktuálně platných obchodních smluv na 44 % území. Přičemž 44 takových smluv už je v platnosti, a to 25 od roku 2000 a 19 od roku 2001. Ze 131 žádosti bylo vyhodnoceno 89 kladně a 42 záporně. Záporně byly vyhodnoceny ty žádosti, které nespĺnily některé z předem deklarovaných kritérií. Ústřední výběrová komise brala v úvahu i to, zda daná územní jednotka nebyla v minulém nebo dokonce současném smluvním období předmětem výběrového řízení, tzn. zda dotčený subjekt již získal na základě soutěže s dalšími účastníky v tomto období.

Pod režim smlouvy na dobu neurčitou se tak dostalo dalších 31 % platných obchodních smluv. Celkově tedy bude od roku 2002 pod režimem dlouhodobé smlouvy 133 smluv, což je 46 % z celkového množství obchodních smluv na více než 60 % území. V kontextu těchto dlouhodobých smluv je zřejmé, že i tlak na částečnou revizi obchodní politiky podniku se zvýšením podílu zakázky zadávané mimo režim obchodních smluv byl zcela logický.

Cenová jednání

Dalším důležitým tématem, o němž ekonomický ředitel hovořil, byla cenová jednání, která jsou poznamenána komplikovanější situací v odbytu dříví. Proto se poměrně dlouho čekalo na to, jak dopadnou jednání o cenách s klíčovými reprezentanty dřevozpracujícího průmyslu. Základní jednání jsou uzavřena s tím, že dochází k určitému poklesu. Podnik si nechal zpracovat od komise pro otázky obchodu a zpětného odkupu, kterou sestavil ČAPLH, regionální přehled o tom, jaké ceny považují obchodníci za reálné pro rok 2002. Ze srovnání této úrovně s úrovní, kterou jsme používali při našich kalkulacích a při obchodu v rámci zpětného odkupu, budeme vycházet i při jednáních na rok 2002. Základní tezi pro cenová jednání lze formulovat takto: aktuální ceny ve smlouvách, které byly uzavřeny na základě výběrových řízení na období let 2001 a 2002, zůstávají v platnosti, tzn., že v té úrovni, ve které platily k 31. 12. 2001, budou platit i pro letošní rok.

Okruh cen v pěstební činnosti by pro následující období měl zůstat bez významnějších změn. Tyto ceny nebudeme překalkulovat nějakými koeficienty, které by vznikly na základě vyčíslení určitých vlivů inflace a protichůdných vlivů například v důsledku snížení cen pohonných hmot. Vedení předpokládá, že v kompetenci oblastních inspektorů bude dolažení určitých kosmetických

rozdílů, ke kterým mohlo docházet vlivem historického vývoje situace na smluvních jednotkách. Lze připustit i to, že někde dojde k určitému zjednodušení systému cen. Ale se zásadním vstupem, který by znamenal novou kalkulaci cen pěstební činnosti, se nepočítá.

Stejně tak nebudou znovu překalkulovány ceny dříví na pni na základě úpravy nákladových parametrů, které se rovněž snažíme dopočítávat za spolupráce s přímo řízenými LZ. Předmětem cenových jednání proto bude především to, jak se budeme podílet na meziroční změně realizačních cen obchodních sortimentů. To znamená, jestliže máme k dispozici konsensuální úroveň regionálních cen a máme srovnání cen, ze kterých se vycházelo v období předcházejícím, že výsledkem jednání musí být dohoda o tom, jak se rozdělí propad v cenách, daný situací na trhu.

Z technického hlediska dostanou OI nástroj podobný tomu, který měly někdy kolem poletoletí, kdy jsme promítali určitý pokles cen vlákniny a částečně kulatiny. V něm po vyplnění parametrů příslušné regionální ceny a ceny, která je součástí přílohy pro zpětný odkup, a po dosažení určitého koeficientu podílu přímo vyjde už konkrétní změna cen ve skupinách dřevin, hmotnostech a základních druzích těžeb. Takže se nebudeme handrkovat o stovky metrů v příbližovacích vzdálenostech nebo o kilometry při odvozu, ale budeme se dohadovat o vlivu změny ekonomického prostředí na stávající uzavřené ceny.

Změny by se měly pohybovat v řádu desetikorun a vedení udělá vše pro to, aby významným způsobem nezasáhly do hospodaření podniku. Je však nutno objektivně přiznat, že situace dřevozpracujícího průmyslu je skutečně velmi vážná. Podnik už registruje i určité sebezáchovné reakce některých zpracovatelů dřeva a představitelů odborových svazů, kteří chtějí využít poslední příležitosti k záchraně vlastní existence s tím, že se pokoušejí zpochybnit současný dodavatelský systém a napadají z hlediska cenové politiky náš podnik, společnosti obchodující s dřívím i smluvní partnery LČR. Musíme proto být schopni s nimi komunikovat transparentním způsobem a současně i obhájit ceny, které budeme v následujícím období uzavírat.

Na závěr ekonomický ředitel zdůraznil to, že nás nečeká nijak jednoduché období, a to nejen ve vztahu ke změnám na politické scéně, které se dají očekávat, a příslušnému kvasu, který z nich bude vyplývat s vlivem na život celé společnosti. Jednoduché nebudou ani dopady změn v oblasti ekonomické, protože zatím nelze předpokládat, že by se trend silící koruny a jeho negativní vliv na všechna proexportní odvětví podařilo v dohledné době nějakým způsobem zvrátit. Podnik se musí také připravit na změny ve struktuře obchodních partnerů, z nichž někteří intenzivně dokončují práce na vlastních i organizačních změnách. To by mělo být důvodem ke zvýšené pozornosti a sledování kvality plnění smluvních vztahů jak z hlediska lesnického, tak z hlediska finančního.

Záznam připravila redakce

PEFC

Celoevropský systém certifikace lesů v České republice

Většina z nás se již na stránkách odborného tisku setkala s pojmy jako certifikace trvale udržitelného hospodaření, regionální certifikace, PEFC, Rada PEFC, Český systém certifikace lesů, Národní certifikační středisko apod. Skutečný význam těchto termínů není ale odborné lesnické veřejnosti v současné době zcela znám. V čísle 12/2001 bylo avizováno, že pro rok 2002 se v Lesu zdar připravuje série článků věnovaných problematice certifikace lesů. Naším záměrem je přispět k prezentaci a propagaci Českého systému certifikace lesů, který je součástí evropského certifikačního systému PEFC. Cílem dnešního příspěvku je podat základní informace o současném stavu certifikace lesů ve světě a v České republice. V dalších číslech Lesu zdar se již budeme zabývat podrobněji aktuálním děním v této oblasti.

Přirozená obnova dubu na LS Tišnov, revír Brno

Co je to certifikace lesů

Počátky úsilí o certifikaci lesů ve světě se objevují koncem 80. let. V té době se jednalo o snahu zamezit nadměrným až devastacím těžbám tropických deštných pralesů. O přínosu certifikace lesů pro řešení tohoto závažného celosvětového problému asi nelze pochybovat. Historicky jiná je situace v lesích střední Evropy, kde se hospodaří podle principů trvalosti a vyrovnanosti produkce dřevní hmoty již více než 200 let. Současné požadavky lidské společnosti na plnění funkcí lesů jsou však mnohem širší a souvisejí s obecným trendem trvale udržitelného využívání přírodních zdrojů ve světě. Tento trend je také hlavním důvodem certifikace lesů ve střední Evropě.

Cílem certifikace lesů je tedy podpora principů trvale udržitelného hospodaření v lesích. Vlastní certifikace lesů spočívá v hodnocení hospodaření v lese tzv. třetí (nezávislou) stranou podle stanovených ekologických, ekonomických a sociálních standardů (tzv. audit). Výsledkem takového hodnocení je vydání písemného osvědčení (certifikátu) prokazujícího shodu způsobu hospodaření se stanovenými standardy. Z uvedeného vyplývá, že certifikace lesů by se do budoucna mohla stát významným faktorem ovlivňujícím tuzemský i mezinárodní trh se surovým dřívím i výrobky z něj.

Ve světě se postupně vyvinuly různé certifikační systémy, které usilují o prosazení svých představ trvale udržitelného hospodaření v lesích. Vyspělé evropské lesnictví reagovalo na tyto snahy založením vlastního certifikačního systému: PEFC - Celoevropského systému certifikace lesů. Tento systém zapracovává současné požadavky společnosti na plnění funkcí lesů a současně zohledňuje historická specifika lesního hospodářství členských zemí PEFC. Současné rozšíření certifikačních systémů ve světě je takovéto:

PEFC (<i>Pan European Forest Certification</i>)	38,18 mil. ha
FSC (<i>Forestry Stewardship Council</i>)	24,01 mil. ha
SFI (<i>Sustainable Forestry Initiative</i>)	11,36 mil. ha
ATFS (<i>American Tree Farm System</i>)	10,53 mil. ha
CSA (<i>Canadian Standards Association</i>)	5,03 mil. ha

Systém PEFC

Česká republika se od roku 1996 aktivně zapojila do mezinárodních jednání o certifikaci lesů. Na podzim 1998 se připojila k přípravným aktivitám PEFC a v červnu 1999 zástupci České republiky spolupodepsali

v Paříži zakládací listinu PEFC. Dalšími členy PEFC jsou Belgie, Dánsko, Irsko, Francie, Itálie, Kanada, Lotyšsko, Německo, Norsko, Portugalsko, Rakousko, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Velká Británie a USA.

Cílem PEFC (Celoevropského systému certifikace lesů) je podpora nezávislé certifikace ekologicky vhodného, sociálně prospěšného, ale i ekonomicky životaschopného obhospodařování lesů. PEFC poskytuje rámec pro vzájemné uznávání nezávislých národních nebo regionálních certifikačních systémů, které jsou postaveny na kritériích, indikátorech a směrnicích na provozní úrovni. Tyto standardy vycházejí z kritérií trvale udržitelného hospodaření přijatých na konferenci k ochraně lesů v Helsinkách v roce 1993. Jedná se o tato kritéria:

- Zachování a vhodné rozšiřování lesních zdrojů a jejich přínos ke globálnímu koloběhu uhlíku.
- Zachování zdraví a vitality lesních ekosystémů.
- Zachování a podpora produkčních funkcí lesa.
- Zachování, ochrana a vhodné zvyšování biologické diversity lesních ekosystémů.
- Zachování a vhodné posílení ochranných funkcí lesa.
- Zachování ostatních sociálně – ekonomických funkcí lesa.

Členské země mají možnost zvolit si certifikaci na úrovni regionální, skupinové nebo individuální. PEFC je reprezentován mezinárodní, nezávislou, neziskovou a nevládní organizací - Radou PEFC (PEFCC). PEFCC také poskytuje logo pro výrobky ze dřeva pocházejícího z lesů certifikovaných těmito systémy.

Před vlastním používáním musejí národní certifikační systémy jednotlivých členských zemí PEFC projít náročným posuzovacím procesem. Český systém certifikace lesů byl schválen jako sedmý v pořadí v červnu 2001. Dalšími schválenými národními systémy jsou tyto: finský, francouzský, lotyšský, německý, norský, rakouský, švédský a švýcarský.

Český systém certifikace lesů

Český systém certifikace lesů (dále jen „CFCS“) je nezávislým národním certifikačním systémem, který vychází z požadavků PEFC. Systém je založen na regionální certifikaci trvale udržitelného hospodaření v lesích, která je zárukou finanční přijatelnosti bez ohledu na velikost nebo druh vlastnictví. V současné době se za region pro účely certifikace považuje celá Česká republika. Národní systém byl vytvořen za účasti všech zájmových skupin, tj. včetně státní správy a ekologických organizací. Základem systému je šest normativních dokumentů:

- CFCS 1001:2000 – Certifikace hospodaření v lesích – popis systému
- CFCS 1002:2000 – Kritéria a ukazatele TUH v lesích
- CFCS 1003:2000 – Směrnice pro provádění auditů lesního hospodářství
- CFCS 1004:2000 – Pravidla pro ověřování spotřebitelského řetězce dřeva
- CFCS 1005:2000 – Kvalifikační kritéria pro auditory a certifikační orgány
- CFCS 1006:2000 – Směrnice pro zajištění účasti individuálních vlastníků lesů

Regionální certifikace lesů jako základní přístup k certifikaci umožňuje certifikaci územní jednotky bez ohledu na majetkové hranice jednotlivých vlastníků lesů. Certifikát získává žadatel o regionální certifikaci lesů jako zástupce vlastníků lesů daného regionu na základě auditu nezávislým certifikačním orgánem v případě splnění stanovených kritérií. Jednotliví vlastníci lesů se mohou dobrovolně účastnit certifikace na základě závazku k dodržování trvale udržitelného hospodaření v lesích. Tito vlastníci získávají Osvědčení o účasti v regionální certifikaci, které jim umožní prodávat dřevo s prohlášením „z certifikovaných lesů“ nebo označované logem. Organizační uspořádání regionální certifikace lesů podle CFCS dobře vystihuje přiložené schéma.

PEFC Česká republika je zájmové sdružení právnických osob zainteresovaných na certifikaci lesů, které je národním řídicím orgánem certifikace. Předmětem činnosti sdružení je schvalování a revize standardů CFCS, prezentace a propagace CFCS, reprezentace v Radě PEFC a vzájemné uznávání s ostatními systémy a sublicencování loga PEFC. Nejvyšším orgánem sdružení je sněm, jehož se účastní maximálně 20 delegátů za jednotlivé členské komory. Jedná se o komoru vlastníků lesů (členy jsou v současné době Lesy České republiky, s. p., Vojenské lesy a statky, s. p., Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v LH), komoru zpracovatelů dřeva (Česká asociace podnikatelů v lesním hospodářství, Společenstvo dřevozpracujících podniků v ČR, Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu, Svaz průmyslu papíru a celulózy) a komoru ostatních zájmových skupin (Česká zemědělská univerzita, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Odborový svaz pracovníků dřevozpracujícího průmyslu, lesního a vodního hospodářství v ČR, Česká lesnická společnost, Sdružení taxačních kanceláří). Výkonným orgánem sdružení je patnáctičlenná Rada s pěti zástupci za každou komoru.

Žadatel o regionální certifikaci je organizace zastupující vlastníky příslušného regionu, která je vlastním subjektem certifikace. Podmínkou podání žádosti o certifikaci je zastupování minimálně 50 % výměry lesních majetků v regionu. V současné době probíhají jednání o vytvoření žadatele. Činnost žadatele spočívá v uzavření obchodního vzta-

hu s certifikačním orgánem, nesení zodpovědnosti za plnění kritérií CFCS za všechny zúčastněné vlastníky a získání certifikátu za celý region v případě splnění kritérií CFCS.

Certifikační orgán je třetí (nezávislou) stranou hodnotící shodu systému hospodaření v lesích s kritérii certifikace. Hlavním předmětem činnosti je posuzování shody, vydávání certifikátů a řešení odvolání a sporů.

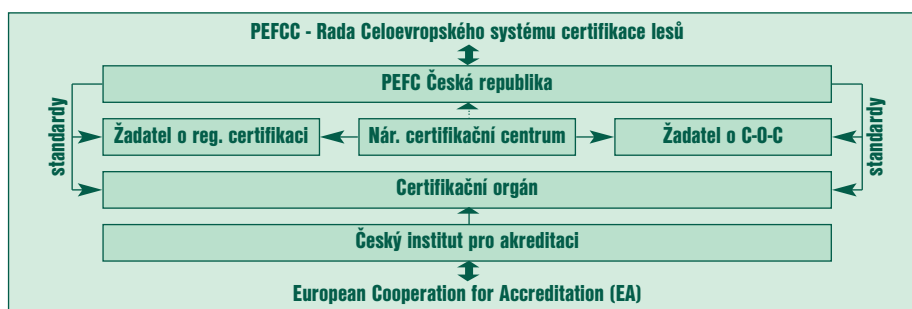
Český institut pro akreditaci je národním akreditačním orgánem, který provádí akreditaci certifikačních orgánů, dozoruje jejich činnost a řeší případná odvolání a spory.

Národní certifikační centrum ÚHÚL je organizace pověřená žadatelem k zajišťování některých úkolů CFCS. Je připravena zajišťovat kompletní agendu spojenou s účastí individuálních vlastníků lesů v regionální certifikaci lesů.

Závěr

V současné době se v České republice začíná objevovat požadavek na urychlení celého procesu certifikace lesů zejména ze strany dodavatelů lesnických činností a zpracovatelů dřeva. Důvodem jsou vzrůstající obavy z neuplatnění necertifikovaného dřeva na trhu. Také z tohoto důvodu se předpokládá, že regionální certifikace lesů podle CFCS by se měla naplno rozběhnout v průběhu letošního roku.

*Ing. Tomáš Dohnanský,
LHOP, ředitelství LČR*

Výškově a tloušťkově rozrůzněný porost na LS Rychnov nad Kněžnou, foto redakce

Členské země mají možnost zvolit si certifikaci na úrovni regionální, skupinové nebo individuální. PEFC je reprezentován mezinárodní, nezávislou, neziskovou a nevládní organizací - Radou PEFC (PEFCC). PEFCC také poskytuje logo pro výrobky ze dřeva pocházejícího z lesů certifikovaných těmito systémy.

Před vlastním používáním musejí národní certifikační systémy jednotlivých členských zemí PEFC projít náročným posuzovacím procesem. Český systém certifikace lesů byl schválen jako sedmý v pořadí v červnu 2001. Dalšími schválenými národními systémy jsou tyto: finský, francouzský, lotyšský, německý, norský, rakouský, švédský a švýcarský.

Český systém certifikace lesů

Český systém certifikace lesů (dále jen „CFCS“) je nezávislým národním certifikačním systémem, který vychází z požadavků PEFC. Systém je založen na regionální certifikaci trvale udržitelného hospodaření v lesích, která je zárukou finanční přijatelnosti bez ohledu na velikost nebo druh vlastnictví. V současné době se za region pro účely certifikace považuje celá Česká republika. Národní systém byl vytvořen za účasti všech zájmových skupin, tj. včetně státní správy a ekologických organizací. Základem systému je šest normativních dokumentů:

- CFCS 1001:2000 – Certifikace hospodaření v lesích – popis systému
- CFCS 1002:2000 – Kritéria a ukazatele TUH v lesích
- CFCS 1003:2000 – Směrnice pro provádění auditů lesního hospodářství
- CFCS 1004:2000 – Pravidla pro ověřování spotřebitelského řetězce dřeva
- CFCS 1005:2000 – Kvalifikační kritéria pro auditory a certifikační orgány
- CFCS 1006:2000 – Směrnice pro zajištění účasti individuálních vlastníků lesů

Regionální certifikace lesů jako základní přístup k certifikaci umožňuje certifikaci územní jednotky bez ohledu na majetkové hranice jednotlivých vlastníků lesů. Certifikát získává žadatel o regionální certifikaci lesů jako zástupce vlastníků lesů daného regionu na základě auditu nezávislým certifikačním orgánem v případě splnění stanovených kritérií. Jednotliví vlastníci lesů se mohou dobrovolně účastnit certifikace na základě závazku k dodržování trvale udržitelného hospodaření v lesích. Tito vlastníci získávají Osvědčení o účasti v regionální certifikaci, které jim umožní prodávat dřevo s prohlášením „z certifikovaných lesů“ nebo označované logem. Organizační uspořádání regionální certifikace lesů podle CFCS dobře vystihuje přiložené schéma.

PEFC Česká republika je zájmové sdružení právnických osob zainteresovaných na certifikaci lesů, které je národním řídicím orgánem certifikace. Předmětem činnosti sdružení je schvalování a revize standardů CFCS, prezentace a propagace CFCS, reprezentace v Radě PEFC a vzájemné uznávání s ostatními systémy a sublicencování loga PEFC. Nejvyšším orgánem sdružení je sněm, jehož se účastní maximálně 20 delegátů za jednotlivé členské komory. Jedná se o komoru vlastníků lesů (členy jsou v současné době Lesy České republiky, s. p., Vojenské lesy a statky, s. p., Sdružení vlastníků obecních a soukromých lesů v ČR, Sdružení majitelů lesů a podnikatelů v LH), komoru zpracovatelů dřeva (Česká asociace podnikatelů v lesním hospodářství, Společenstvo dřevozpracujících podniků v ČR, Svaz zaměstnavatelů dřevozpracujícího průmyslu, Svaz průmyslu papíru a celulózy) a komoru ostatních zájmových skupin (Česká zemědělská univerzita, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně, Odborový svaz pracovníků dřevozpracujícího průmyslu, lesního a vodního hospodářství v ČR, Česká lesnická společnost, Sdružení taxačních kanceláří). Výkonným orgánem sdružení je patnáctičlenná Rada s pěti zástupci za každou komoru.

Žadatel o regionální certifikaci je organizace zastupující vlastníky příslušného regionu, která je vlastním subjektem certifikace. Podmínkou podání žádosti o certifikaci je zastupování minimálně 50 % výměry lesních majetků v regionu. V současné době probíhají jednání o vytvoření žadatele. Činnost žadatele spočívá v uzavření obchodního vzta-

hu s certifikačním orgánem, nesení zodpovědnosti za plnění kritérií CFCS za všechny zúčastněné vlastníky a získání certifikátu za celý region v případě splnění kritérií CFCS.

Certifikační orgán je třetí (nezávislou) stranou hodnotící shodu systému hospodaření v lesích s kritérii certifikace. Hlavním předmětem činnosti je posuzování shody, vydávání certifikátů a řešení odvolání a sporů.

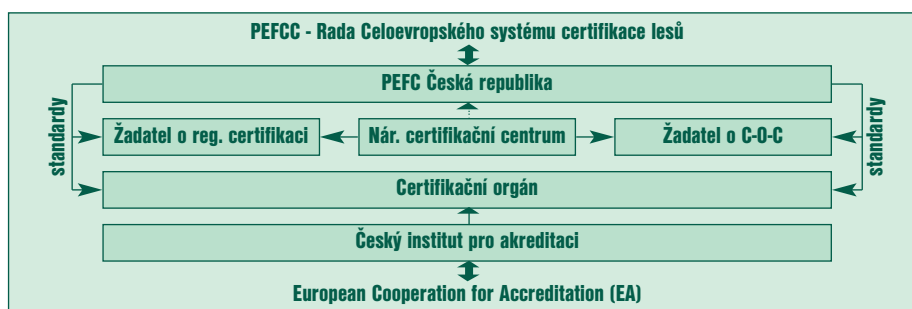
Český institut pro akreditaci je národním akreditačním orgánem, který provádí akreditaci certifikačních orgánů, dozoruje jejich činnost a řeší případná odvolání a spory.

Národní certifikační centrum ÚHÚL je organizace pověřená žadatelem k zajišťování některých úkolů CFCS. Je připravena zajišťovat kompletní agendu spojenou s účastí individuálních vlastníků lesů v regionální certifikaci lesů.

Závěr

V současné době se v České republice začíná objevovat požadavek na urychlení celého procesu certifikace lesů zejména ze strany dodavatelů lesnických činností a zpracovatelů dřeva. Důvodem jsou vzrůstající obavy z neuplatnění necertifikovaného dřeva na trhu. Také z tohoto důvodu se předpokládá, že regionální certifikace lesů podle CFCS by se měla naplno rozběhnout v průběhu letošního roku.

*Ing. Tomáš Dohnanský,
LHOP, ředitelství LČR*

Výškové a tloušťkové rozrůzněný porost na LS Rychnov nad Kněžnou, foto redakce

Výběrová řízení

na provádění pěstebních činností a prodej a nákup dříví

Výběrová řízení (dále jen VŘ) na provádění pěstebních činností a prodej a nákup dříví v lesích obhospodařovaných podnikem Lesy České republiky, s. p., (dále Lesy ČR) na období od 1. 1. 2002 proběhla na základě výsledků veřejných výběrových řízení (dále SÚJ) předložených ústřední výběrovou komisí Lesů ČR (dále ÚVK) a schválené vedením podniku v září 2001. Předmětem veřejných výběrových řízení byla 21 smluvní územní jednotka v působnosti 14 OI o celkové výměře 43 tis. ha. To znamená 7,47 % z celkové počtu budoucích SÚJ a 3,34 % z celkové výměry SÚJ. Průměrná výměra SÚJ ve VŘ byla 2 tis. ha.

Nové prvky výběrových řízení

Součástí podmínek VŘ byla standardní obchodní smlouva na dobu určitou v trvání dvou let. Výběrová řízení byla organizována podle významné inovované metodiky. Mezi nejvýznamnějšími prvky použitými ve VŘ je možné uvést:

- Dvoukolový systém s výběrem nejvhodnějších nabídek v kole prvním a veřejným předkládání nabídek vybraných firem v kole druhém, kde vítězí finančně nejvyšší nabídka.
- Neveřejné první kolo (bez účasti uchazečů při otevírání obálek).
- Skládání finančních jistot před VŘ.
- Veřejná prohlídka prostředí SÚJ před vypracováním nabídek (možnost pro uchazeče).
- Veškeré podklady pro VŘ k dispozici na Internetu (nic se nekopíruje a nevydává na OI či LS).
- Nabídky předkládány ve dvou oddělených částech (obálcích): první obálka obsahovala kvalifikační předpoklady (tj. informace nutné pro přípuštění do vyhodnocování ceny); druhá obálka cenovou nabídku.
- Zjednodušený systém vyhodnocování nabídek.

Uvedené změny měly za cíl zejména zvýšit transparentnost VŘ a výrazně omezit spekulativní nabídky. VŘ byla zahájena oznámením Lesů ČR zájemcům o dodávky lesnických činností, které bylo zveřejněno formou výzvy k podávání nabídek 11. 10. 2001 na internetových stránkách našeho podniku

www.lesy.cz. Součástí oznámení byl soupis dotčených smluvních územních jednotek s příslušnými identifikačními údaji a odkaz pro zájemce na soubory ke stažení, obsahující text podmínek VŘ, text obchodní smlouvy a podklady a pokyny pro zpracování nabídky. Jinou formou se podklady nevydávaly.

Nabídky se zpracovávaly v písemné i elektronické podobě a předávaly do stanoveného termínu na příslušný oblastní inspektorát Lesů ČR ve dvou oddělených obálcích (doklady o kvalifikaci, cenová nabídka). Před přijetím nabídky požadovaly Lesy ČR po zájemci poskytnutí jistoty na účet příslušné LS. Její výše byla předmětem podmínek VŘ.

Organizace výběrových řízení

VŘ byla organizována ve dvou kolech. V prvním kole, které proběhlo bez účasti zájemců, byla posouzena úplnost předložených dokladů, ohodnocena kvalifikace a cenová nabídka a byl proveden výběr zájemců postupujících do druhého kola. Účastníci druhého kola měli možnost průběžně ústně a za přítomnosti ostatních upravit svoji cenovou nabídku. Cenové nabídky byly předkládány na celé dvouleté smluvní období tak, aby bylo možné vyloučit spekulace na změnu ceny po prvním roce smluvního období. Při vyhodnocování nabídek na úrovni DVK byl využit společný typ vyhodnocovací tabulky pouze se dvěma jednotně nastavenými kritérii a vahami. Hodnocenými kritérii byly: a) cena (váha 60 %); b) předložené reference, příp. zkušenost ze smluvní spolupráce (váha 40 %).

Členové komisi přidělovali jednotlivým nabídkám bodová ohodnocení kritéria b) v rozsahu 1 – 5 bodů. Body za cenu byly přidělovány automaticky na základě statistického zpracování všech hodnocených nabídek za SÚJ rovněž v rozsahu 1 – 5 bodů. Výsledkem bylo ohodnocení každé nabídky váženým průměrem získaných bodů z obou kritérií. Do druhého kola postupovalo prvních pět nejlépe hodnocených účastníků. V případě rovnosti bodů na pátém místě rozhodovala o postupu konkrétní výše salda cenové nabídky.

ÚVK se shodla na jednotném posuzování hranice dumpingové nabídky v prvním kole, za kterou byla považována nabídka stojící o dvě statistické třídy nad ostatními nabídkami (nabídky statisticky rozděleny do pěti tříd a obodovány podle příslušnosti do třídy; dumpingová nabídka měla tedy známku 5, zatímco nejvyšší další nabídka známku max. 3). Po vyřazení dumpingové nabídky byly body za cenu přiděleny automaticky znovu již v celém pásmu.

Všechna první kola VŘ proběhla mezi 5. 11. - 8. 11. 2001 v režii příslušných OI. Druhá kola VŘ proběhla ve dnech 4. a 5.

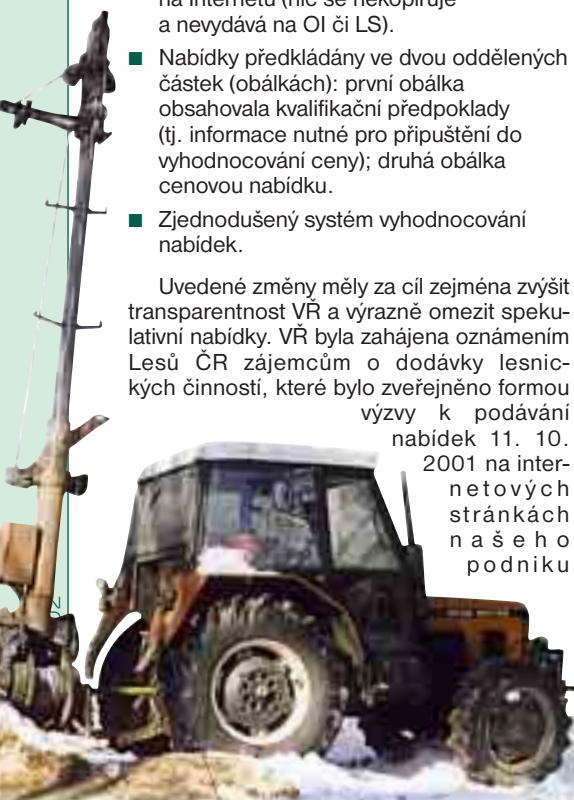
prosince 2001 v budově ředitelství LČR v Hradci Králové. Ve druhém kole jednotliví zájemci ústně a za přítomnosti ostatních upravovali výši své cenové nabídky, přičemž výše nabídky (saldo) byla definována tímto vzorcem: $S = CD - CPC - CSM - CZO$; kde S=saldo, CD=cena dřeva na pni, CPC=cena pěstebních činností, CSM=cena sadebního materiálu, CZO=cena dříví pro zpětný odkup.

Výchozí hodnota salda pro úpravy byla rovna nejvyšší nabídce, kterou podali účastníci druhého kola v kole prvním, zaokrouhlená na tis. Kč. Nejmenší přípustný rozdíl mezi navzájem následujícími změnami salda byl vyhlášen před zahájením druhého kola, byl stanoven na každou SÚJ podle úrovně nabídek v prvním kole a pohyboval se mezi 10 až 40 tis. Kč. Všichni vítězové druhého kola v řádném termínu předložili upravené ceníky, odpovídající vítězné nabídce.

Závěr

Do VŘ na základě veřejné výzvy bylo doručeno celkem 253 nabídek. V průběhu prvního kola bylo vyřazeno z posuzování 35 nabídek (nedostatků v prokázání kvalifikace dle článku VI odst. A Podmínek VŘ), 105 nabídek postupilo do druhého kola, 113 do druhého kola nepostupilo. Vítěz VŘ byl po dvoukolovém VŘ určen na všech SÚJ. Počet účastníků VŘ byl poněkud nižší než v předchozích letech, byl však logickým důsledkem zprůsnění podmínek pro účast ve VŘ (kvalifikační podmínky, finanční jistota). Cenové nabídky se pohybovaly od úrovně souměřitelné s aktuálně platnými cenami až po hranici teoretické rentability zakázky a v řadě případů byly v navržených cenách patrně zohledněny i další finanční efekty spojené se získáním, resp. ztrátou zakázky (rozpouštění stávajících režii, resp. odstupné pro případné propuštění zaměstnance apod.). Přehled výsledků VŘ je zveřejněn podle jednotlivých SÚJ na internetových stránkách našeho podniku www.lesy.cz. (seznam účastníků je zde od 8.1.2002). Obecně lze konstatovat, že ohlasy na nové použité prvky ve VŘ jsou v naprosté většině kladné. Zejména je hodnocena dostupnost podkladů, zrušení dřívějšího časově náročného projednávání nabídek s účastníky, jasná a profesionální organizace druhého kola a transparentnost výběru.

Ing. Jiří Kopic, ředitelství LČR

Právní služba znamená především

pečlivost a zodpovědnost

(Rozhovor s JUDr. Ludmilou Svobodovou z oblastního inspektorátu Brno)

JUDr. Ludmila Svobodová

Lesu zdar přinášel po několik let souhrnné informace o právní službě u našeho podniku. Letos jsme se rozhodli vypravit do terénu a přiblížit práci právníka na oblastním inspektorátu. Volba padla na paní JUDr. Ludmilu Svobodovou. Při terénní pochůzce mi dělal průvodce oblastní inspektor Ing. Václav Šebek, s nímž jsem rovněž probíral složitosti právní služby a zvláště komplikované restituční případy. Hned v úvodu je nutno říci, že bez součinnosti referentů pro katastr a nemovitosti lesních správ a lesních závodů, metodiků pro tuto problematiku z oblastních inspektorátů a majetko-právního odboru ředitelství si nelze existenci podniku představit a výsledky práce našich právníků výrazně přispěly k jeho dobrému jménu a respektu, který si získal při výkonu práva hospodařit s majetkem ve vlastnictví státu.

Paní JUDr. Ludmila Svobodová vystudovala právnickou fakultu UJEP Brno, nyní Masarykova universita Brno, kterou ukončila v roce 1979 státními zkouškami. Titul JUDr. získala po úspěšném rigorózním řízení v roce 1984. Po skončení fakulty působila jako podnikový právník v národním podniku Galena Opava. V létě 1980 se vdala a odešla za svým mužem do Brna, kde nastoupila jako právník do obuvnického výrobního družstva. Zde pracovala skoro 15 let. Dnes žije v Brně a vychovává dvě dcery.

Proč jste nastoupila k našemu podniku?

Situace výrobního družstevnictví se v první polovině 90. let silně zhoršovala a já jsem již delší dobu chtěla změnit místo. O možnosti

pracovat u LČR jsem se dozvěděla víceméně náhodou od mojí známé, která mi někdy začátkem roku 1995 zavolala, že se na brněnském oblastním inspektorátu LČR uvolnilo místo právníka. Zdálo se mi to zajímavé a řekla jsem si, že bych to mohla zkusit. Po několika pohovorech jsem nastoupila od 1. dubna 1995.

Čím jste se v té době zabývala?

Tehdejší agenda nebyla i při své rozsáhlosti tak rozmanitá, pokud jde o obory práva, jako je tomu dnes. Protože jsem přišla z naprosto jiné oblasti, znamenalo to pro mne především studium jiných právních předpisů a nutnost porozumět problémům, zasahujícím do činnosti našeho podniku.

Jak dlouho vám to trvalo, než jste mohla říct, že se dokážete v nové problematice suverénně pohybovat?

Právník nemůže nikdy říct, že je v některé oblasti práva suverénní. Právo se neustále vyvíjí, jednak právní předpisy, jednak judikatura v jednotlivých oblastech práva. Sledování a studium právní literatury je naprostou nezbytností. Trvalo mi minimálně půl roku, než jsem zjistila, co ta práce obnáší a co se ode mne očekává.

Kolik pracovníků se dnes na OI zabývá právní službou?

V současné době jsme zde v pracovním poměru dvě, paní doktorka Holušová a já, paní magistra Suchá je na mateřské dovolené a občas nám vypomáhá, pokud jí to povinnosti dovolí. Mimo jiné si tak udržuje stálý kontakt s novou legislativou. Měla by nastoupit znovu do zaměstnání od července letošního roku, takže tady budeme tři. Podle mého názoru to bude optimální stav pro tak rozsáhlou právní agendu oblastního inspektorátu Brno, příslušných lesních správ a lesního závodu Židlochovice. V současné době není na OI obsazena funkce metodika pro katastr a restituce, takže naše poradenská činnost zahrnuje i tuto oblast.

Jaká oblast práva byla pro vás nejsložitější?

Vzhledem k tomu, že jsem dříve pracovala v družstevnictví, nepřišla jsem příliš do styku s restitučními předpisy, maximálně to byl zákon č. 403/1990 Sb. Proto oblast vrácení vlastnických práv pro mne byla tou nejnáročnější. U LČR byl stěžejním zákon č. 229/1991 Sb. (zákon o půdě), jeho různé novely a judikatura z nich vycházející. Problematikou je jeho přetrvávající výkladová nejednoznačnost.

Co tento zákon řeší?

Účel zákona je uveden jednak v jeho samotném názvu, jednak v preambuli zákona, tedy mj. zmírnění následků některých majetkových krivd, k nimž došlo vůči vlastníkům zemědělského a lesního majetku v období let 1948 až 1989.

Zabývala jste se restitučními?

Na základě mandátní smlouvy právní úkony spojené s restitučními zajišťovalo zprvu středisko restitucí Lesní společnosti Jihomoravské lesy, a. s., Brno, později pak advokátní kanceláře. Já jsem s některými restitučními spory přišla do kontaktu až p o z d ě j i . V současné době řeší náš oblastní inspektorát soudní cestou tři složité případy, známé i ze sdělovacích prostředků - Hugo Mikuláš Salm-Reifferscheidt, Ing. Eduard Larisch - Mönnich a Hubert Deym.

Jaká je dnes vaše hlavní pracovní náplň?

Především je to řešení velkého množství soudních sporů prakticky ze všech oblastí práva. Stále ještě nejsou dořešeny problematice náhrady za trvalé lesní porosty podle ustanovení paragrafů 15 a 24 zákona o půdě. Některé soudní spory se vedou od roku 1994 a stále nejsou ukončeny. Komplikované jsou spory týkající se náhrad škod obecně. Do toho ještě vstoupilo právní nástupnictví LČR, což souviselo s delimitací a privatizací bývalých Jihomoravských státních lesů. Řeší se náhrady škod za neoprávněné těžby dříví. Byly tady složité soudní spory ve vztahu k lesním školkám. Pak se

Pohled na Brněnskou přehradu

1

2

3

vyskytují případy dlužného nájemného, výpovědi z nájmu bytů nebo vyklizení podnájmů, pracovní právní spory, odpovědnost zaměstnavatele za škodu ve vztahu k pracovním úrazům nebo k nemoci z povolání. Velkou část naší práce tvoří vymáhání pohledávek z uzavřených obchodních smluv, tedy nezaplacení kupní ceny za dřevo. Zcela specifickou oblast představují škody zvěří, ale o nich by vám mohla více povědět paní doktorka Holušová.

Paní doktorko Holušová, kolik soudních sporů na škody zvěří v současné době OI vede?

Na OI Brno jsme v předminulé sezóně podali osm žalob na myslivecká sdružení, která odmítla zaplatit náhrady za škody zvěří. Úspěšnost těchto sporů dneska nemůžeme posoudit, protože většina soudních jednání ještě nebyla nařízena, nebylo stanoveno datum prvního stání. Zatím pouze dva případy se ocitly na stole soudce, který, pokud je mi známo, má s problematikou škod zvěří zkušenosti. Využil možností, které mu dává občanský soudní řád a předběžně se pokusil o smírné vyřešení věcí. Tento kvalifikovaný krok soudce měl pro celou věc kladný dopad. Zajímavý byl i případ, kdy soud zamítl žalobu z důvodu nedodržení ustanovení zákona o myslivosti předsedou rozhodčí komise s tím, že rozhodčí řízení v důsledku procesních chyb vlastně neproběhlo. Toto řízení bylo třeba, a to bez viny LČR, opakovat.

O jak vysoké částky se v těch žalobách jedná?

Jde o částky od 20 do 100 tisíc korun, bez nákladů soudního řízení.

Tyto soudní spory se vedou podle dosavadního znění mysliveckého zákona?

Ano, to znamená, že vlastně dosud prvním stupněm řešení těchto sporů jsou, přesněji byly, rozhodčí komise. Teprve pozbude-li rozhodnutí rozhodčí komise účinnosti poté, kdy kterákoliv ze stran s ním projeví nesouhlas, může se poškozená strana domáhat náhrady škody soudní cestou. Jednání o náhradě škod způsobených zvěří na lesních porostech je upraveno nově zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který nabývá účinnosti 1. 7. 2002. Zákon přináší zcela zásadní změnu, která znamená, že když nebude dosaženo dohody o náhradě, bude nutno podat žalobu a domáhat se náhrady škod přímo před soudem. Praxe ukáže, jestli složitá pozice vlastníka či správce lesních pozemků se při prokazování existence a výše „škod zvěří“ takto zlepší nebo nikoliv.

Opět se zeptám vás paní doktorko Svobodová. Zastupujete podnik před soudy?

Ano, v případech, kdy podáváme žalobu, jsme dostali pověření od generálního ředitele zastupovat podnik před soudem.

Jsou nějaké případy, kdy musí podnik zastupovat přímo advokát?

Jako zaměstnanci nemůžeme zastupovat podnik před Ústavním soudem ČR. Zde nás

musí ze zákona zastupovat advokát.

Oba tyto soudy sídlí v Brně.

Účastníla jste se někdy jejich jednání?

Ano, samozřejmě spolupracujeme s advokáty, kteří nás u těchto soudů zastupují. Bohužel se nám v poslední době nedostává času, abychom mohli jednání Ústavního soudu ČR sledovat v auditoriu soudních síní. Je to velmi inspirativní a zcela odlišné od jednání běžných soudů.

V současné době je před Ústavním soudem restituční nárok Salmů. Sledujete jej?

V této věci jsou podány dvě ústavní stížnosti. Spolupracujeme s advokátní kanceláří doktora Čecha, jsme neustále v kontaktu a vzájemně se informujeme o všech nově zjištěných důkazech a názorech. Těmito prostředky právní ochrany se domáháme zrušení pravomocných rozsudků Krajského soudu v Hradci Králové, podle nichž je náš podnik, přestože předložil důkaz o pochybnostech oprávněnosti nároku, zavázán na dvou katastrálních územích vydat rodině Salmů necelých 600 ha lesa. Celkem je požadováno navrácení asi 5 tis. ha lesa.

Měnila se nějak organizační struktura lesních správ, kterým poskytujete právní službu?

Když jsem nastoupila k LČR, tak právní služba inspektorátu byla určena pěti LS - Tišnov, Náměšř, Rájec, Bučovice a Račice. V důsledku řady organizačních změn – byly zrušeny OI Olomouc a Třebíč – jsme začali vykonávat právní službu pro LS Prostějov, LS Třebíč a LS Znojmo. V minulosti zde tedy bylo osm lesních správ. Posléze došlo ke spojení LS Tišnov a Rájec a LS Bučovice a Račice, takže současný stav, který platí od 1. ledna 1999, je šest LS - Tišnov, Náměšř, Bučovice, Prostějov, Znojmo a Třebíč. Na LS Prostějov některé starší případy řeší pan doktor Elznic, který je právníkem OI Šumperk. Stejně tak některé starší případy z bývalého OI Třebíč řeší advokát JUDr. Hanák, který má s LČR uzavřenou mandátní smlouvu. Od 1. ledna 2001 vykonáváme právní službu pro LZ Židlochovice, kde jsme od advokáta JUDr. Slezáka převzali veškerou agendu.

Která lesní správa je nejsložitější?

Každá lesní správa má své specifické problémy, např. nejvíce soudních sporů o náhrady za trvalé lesní porosty vedeme na LS Tišnov, což souvisí s obrovským množstvím drobných vlastníků lesních pozemků. Náročná a obsáhlá je agenda LZ Židlochovice, která je zase jiná a představuje ji obchodní a pracovní právo.

Co to je náhrada za trvalé lesní porosty?

Je to nárok, který vyplývá ze zákona o půdě v souvislosti buď s vrácením vlastnického práva, nebo v souvislosti s vrácením užívacího práva k lesním pozemkům. Rozdíl je, zda jde o náhrady podle ustanovení para-

grafu 15 – to jsou náhrady za trvalé porosty v souvislosti s vydáním pozemku a vrácení vlastnického práva, nebo o náhrady podle ustanovení paragrafu 24 v souvislosti s vrácením užívacího práva. Zákon preferuje u náhrad podle paragrafu 15 věcné plnění a peněžité plnění připadá v úvahu pouze tehdy, pokud se strany na něm dohodnou. U náhrad podle ustanovení paragrafu 24 zákon určuje přímo finanční náhradu. Výchoziskem pro poskytnutí náhrady za tzv. nesrovnatelné porosty je, kromě splnění zákonných podmínek, posudek soudního znalce v oboru lesnictví a dohoda mezi LČR a oprávněnou osobou.

Řešili jste v poslední době nějaký spor pracovní právní povahy?

Měli jsme v poslední době dva takové případy pracovní právní povahy. U jednoho již vydal pravomocné rozhodnutí Okresní soud v Přerově, potvrzené Krajským soudem v Ostravě. Druhý řeší Okresní soud v Hradci Králové. Podstata ukončeného sporu spočívala v tom, že revírník za závažné porušení pracovní kázně obdržel výpověď podle ustanovení paragrafu 46 odstavec 1 písmeno f) zákoníku práce. Zaměstnanec podal žalobu o neplatnost výpovědi. Jádrem problému bylo neuzavření smlouvy o prodeji dříví v drobném a neoznačení kulatinového dříví, což bylo hodnoceno jako závažné porušení pracovní kázně. Celý případ proběhl dvakrát přes odvolací soud s tím výsledkem, že soud nevyhověl návrhu žalobce na určení neplatnosti výpovědi a jeho pracovní poměr u LČR skončil na základě platné výpovědi.

Rovněž druhý případ se týká sporu s revírníkem o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru v důsledku hrubého porušení pracovní kázně, tentokrát podle ustá - novení paragrafu 53 zákoníku práce. Revírník se žalobou dožaduje určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru z toho důvodu, že porušení pracovní kázně nebylo takové intenzity, aby opravňovalo zaměstnavatele k takovému kroku a k takové výjimečné formě ukončení pracovního poměru.

Lze říct, v čem pochybil?

U těžby dříví zadané jedné společnosti byl přistižen, jak se z odvozního místa snažil prodat dříví jinému subjektu.

Můžete ještě uvést nějaký případ z oblasti obchodního práva?

Obchodní spory se týkají především nedodržení závazků z obchodních smluv a nezaplacení kupní ceny za odebrané dříví. Z těchto případů bych mohla uvést spor, který řešil a dosud řeší Okresní soud v Jindřichově Hradci. Dlužník nezaplatil 1,7 mil. korun za dříví. Okresní soud dospěl k názoru, že LČR jsou v právu, zavázal žalovaného k úhradě částky včetně příslušenství a v současné době celá záležitost probíhá v řízení ve věci výkonu rozhodnutí prodejem nemovitosti, kterou žalovaný spolu se svou

manželkou má v bezpodílovém vlastnictví (nyní ve společném jmění manželů).

Znamená to, že jim bude v dražbě prodána střecha nad hlavou a z výnosu uhrazena naše pohledávka?

Tento pro dlužníka tristní výsledek nelze vyloučit.

Kolik sporů v současné době celkem vedete?

Evidujeme 130 soudních sporů lesních správ, z toho jich je 40 skončených, ty budou archivovány. LČR vystupují jako žalobce 62x, jako žalovaný 57x a jako poškozený v trestním řízení 11x. Počet soudních sporů na jednotlivých LS je: Prostějov 8, Náměšť nad Oslavou 16, Tišnov 56, Bučovice 34, Třebíč 6, Znojmo 8. Počet soudních sporů na LZ Židlochovice převzatých v lednu 2001 činí 47.

Jak spolupracujete s lesními správami?

Právní služba OI představuje servis lesním správám a lesnímu závodu, zastupování před soudy je pouze částí naší pracovní náplně. Podstatně větší část naší práce je v oblastech vydávání majetku, způsobu jeho prokazování, kdy se snažíme i pomáhat při shromažďování podkladů, náprava vadných nájemních smluv spojených s chatovou zástavbou, příprava různých typů smluv, jako smlouvy kupní, smlouvy o nakládání s majetkem ČR, smlouvy o reálném dělení spoluvlastnictví a jeho vypořádání, konzultace ve věcech svěřených lesním správcům příkazem GR č. 6/2001, o delegování některých pravomocí na vedoucí organizačních jednotek LČR. V jednotlivostech nám jde o získání uceleného obrazu dané situace. Vzájemná informovanost tvoří nezbytnou podmínku co nejužší spolupráce, která je současně pro obě strany nejvýhodnější. Je zde namístě uvést, že tato spolupráce se zlepšuje.

Navštěvujete lesní správy?

Ano, uvědomujeme si však, že by tomu mělo být daleko častěji. Ale jak z obsahu našeho rozhovoru vyplývá, při současném pracovním vytížení a našich časových možnostech se zatím tento záměr nedaří realizo-

1. Smrkové porosty v Moravském krasu (v NPR) jsou přeměňovány na porosty smíšené s pestrou druhovou skladbou

2. Malebné vápencové útvary ztěžují hospodaření v Moravském krasu

3. I tak problematický odbyt slabého listnatého dříví je komplikován jeho poškozením stěpinami z války

4. Lesy v okolí Brna jsou intenzivně využívány pro rekreaci; nachází se zde hojně navštěvovaná obůrka se zvěří, kterou město Brno směnilo s LČR za jiné pozemky

5. Brněnská přehrada je obklopena mnoha rekreačními chatami různé architektonické úrovně

6. Snahu LČR zlepšit podmínky pro krátkodobou rekreaci v lesích kolem Brna dokumentuje altánek s překrásným výhledem na Brněnskou přehradu

4

5

6

Semena na sněhu a přirozené zmlazení ukazují vitalitu jedle v Moravském krasu, foto: Jan Řezáč

Využití počítače

v práci revírníka

Zatímco u personálu na lesních správách je počítač na stole samozřejmostí, využívání výpočetní techniky u revírníků má svá specifika. Dosud nejčastěji využívali programy LČR ti revírníci, kteří měli sami zájem o výpočetní techniku a počítač si koupili. K počítači je nejhodnější usednout večer, případně při nepříznivém počasí. Jako neuvážený se mi zdá návrh na budování sdružených počítačových pracovišť pro 2-3 revíry. Nabízí se zde srovnání s automobilem. Protože služebně projedeme pouze 5 – 15 tis. kilometrů za rok, nevyplatí se podniku investovat do služebního vozidla pro každého revírníka a dostáváme tedy náhradu za to, že huntuje

Ukázka využití programu TopoL při návrhu obnovy porostu. Jedná se o přestálý nepřirůstavý smrkový porost na příkrém svahu (borové stanoviště). Navržena šíře paseky dle zákona, mezi náseky zůstává plocha do 1 ha. Porost lze obnovit během decennia.

po lese svá auta. Počítače přitom morálně zastarávají mnohem rychleji – jejich výkonnost se zdvojnásobuje každých 18 měsíců, na ceně ztrácí průměrný počítač cca 10 tis. Kč za rok. Odhaduji, že PC má dnes doma jistě třetina revírníků. Snad by se našla nějaká forma příspěvku a podnik by ušetřil miliony za nákup výpočetní techniky, jen by zajistil software. Někoho třeba oslňují možnosti dnešních počítačů i programů, ale měli bychom se ptát, co z toho je samoučelné, co potřebují jednou za rok a co potřebují každý den. Určitě bychom více využili nějaké přenosné zařízení, abychom mohli mít informace tam, kde je nejvíce potřebujeme – v lese. Hospodářskou knihu nelze tahat do lesa – lze však udělat výběry a potřebné údaje přetáhnout, např. do diáře. Možná se však díky technickému pokroku dočkáme jednodušších přístrojů GPS s terénním záznamníkem.

S počítači pracuji přes 10 let. Chtěl bych se tedy podělit o zkušenosti, které jsem za tu dobu získal. Minulý LHP jsem používal Taxaci od firmy DoGa. Úpravou číselníku bylo možné podchytit i ty výkony, které se obvykle v hospodářské evidenci nesledují. Mám tak pohromadě většinu prací, které se provedly na revíru v uplynulém decenniu. První rok nového plánu byl na naší správě veden v programu LHKE, nyní jsme přešli na program LES. Na konverzi dat zatím čekáme.

Dobré zkušenosti mám s programem Topol. Nejvíce se využijí možnosti změny měřítka - výřezy a zvětšení map jsou vhodné pro zadání a upřesnění prací dodavatelské firmě. Dále je možné měřit vzdálenosti a plochy – toho lze využít pro navrhování obnovních prvků s ohledem na zákonná ustanovení. Lze vytvářet vlastní informační vrstvy a přiřazovat databáze k objektům. Je to však velmi náročné na čas a preciznost.

Vlastní informační vrstvy je vhodné vytvářet pro:

- přesnější výpočet plochy při odkacování kotlíků či klínů nepravidelných tvarů,
- zpřesnění holin v obtížných terénech – rokle, svahy, rašeliniště,
- přesnější určení obnovované plochy při opakovaných těžbách v jednom decenniu,
- zpřesnění a zpřehlednění evidence holin
- evidence nezajištěných kultur,

- evidence kůrovce,
- evidence ptačích budek,
- evidence provozních pokusných ploch,
- evidence cest a jejich zařízení – propustky, svodnice, stav,
- evidence zařízení v rámci Programu 2000,
- evidence oplocenek,
- evidence individuální ochrany,
- evidence honiteb a mysliveckých zařízení,
- evidence škod zvěří – měření ploch,
- evidence vydaných lesů.

Některé vrstvy by bylo možné propojit i s vykázanou výrobou. Vrstvy mohou sloužit pro informaci revírníkoví, ale pokud by měly určitý jednoduchý standard grafiky a databáze, mohly by se využít při kontrolách a také jako podklad pro vypracování LHP.

Jiným užitečným programem je Silvisim – simulace růstových procesů od firmy IFER. Dnes, když jsou revírníci vybaveni přírůstovým nebozazemem a výškoměrem, můžeme získat potřebné údaje pro stanovení běžného přírůstu a zvolit vhodnou intenzitu probírky.

Existují i programy pro kalkulaci nákladů pro jednotlivé porosty. Stálo by za úvahu vyvinout podobný program, který by na základě stanovištních poměrů a dalších jednodušších podmínek modeloval průměrné náklady, např. pro všechny dosud nezajištěné kultury na revíru, správě na období jednoho roku. Počítače i programy jsou pouze nákladovou položkou v hospodaření podniku, přínosem může být jejich smysluplné využití.

Ing. Miroslav Červený, Lesní správa Plasy

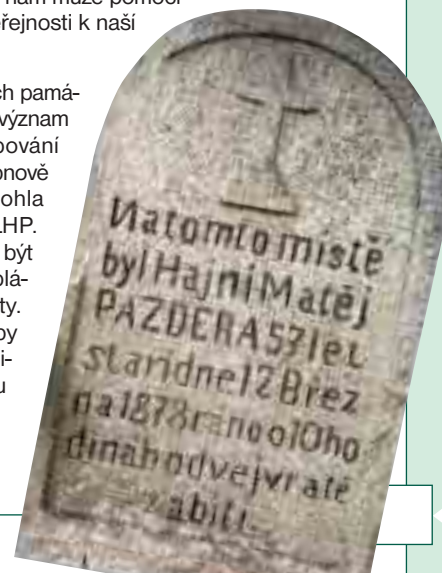
Drobné památky v lesích

Život lidí byl v minulosti a je i v současnosti spjat s lesem. Les poskytoval člověku v každé době své produkty – dřevo, pryskyřici, lesní plody, lovnou zvěř, pitnou vodu. Mimo tyto hmotné a přímé požitky dává les lidem i jiné zdroje, které se mnohdy nedají změřit, zvážit ani vyčíslit. Právě pro tyto své vlastnosti je les velmi zvláštním a ničím nenahraditelným prostředím. Les je zdrojem občerstvení a inspirace pro duši člověka. S lesem je spojen život lidí, jejich osudy. Dokladem toho je mnoho drobných památek v lese (pomníčky, studánky, obrázky, boží muka, smírčí kameny apod.) a místní názvy po léta užívané a zaznamenané v mapách. Většinou se k nim váže řada pověstí a příběhů, z nichž mnohé jsou zapsané i v kronikách obcí. Tyto památky les ještě více oživí a připomínají nám lidi a časy dříve minulé. Dělejí z lesnictví něco více než jen pěstování dřeva pro naši spotřebu.

Význam mimoprodukčních funkcí lesů stále narůstá. Jednou z někdy opomíjených věcí jsou právě drobné památky v lesích. Ke škodě věci někde mizí ze současných lesnických map také místní názvy, které se váží k historii lesa. Ztrácí se však i některé konkrétní památky v lesích, někdy v důsledku lidské lhostejnosti, vandalství, nebo i při těžbě a přiblížování dřeva, množí se i případy krádeží těchto památek. Všechny tyto objekty jsou cennou devízou, která nám může pomoci při opětovném budování vztahu veřejnosti k naší profesi a lesům jako takovým.

Právě obnově a údržbě drobných památek v lese osobně příkládám velký význam a doporučuji provést jejich zmapování a zavést jejich evidenci, např. při obnově LHP, kdy by se tato evidence mohla stát součástí všeobecné části LHP. Dobře vedená evidence by mohla být podkladem pro systematickou a plánovanou péči a údržbu o tyto objekty. Nejzajímavější z těchto památek by jistě stály za vydání tematické publikace nebo speciálního čísla Lesu z dar.

Ing. Milan Slavinger

Náhrady imisních škod

- jejich současnost a budoucnost

Rozsah poškození lesů České republiky v důsledku působení imisí nemá i v celosvětovém měřítku srovnání a v současné době se projevuje na více než dvou třetinách jejich výměry. I přes výrazné zlepšování stavu ovzduší (především oxidy síry) dosahují imisní škody na lesních porostech ve správě Lesů České republiky, s. p., řádově desítek až stovek milionů korun.

imisní škody v mil. Kč	
1994	182,371
1995	179,669
zima 1995 - 96	482,875
1996	131,52
1997	26,097
1998	95,635
1999	145,994

Při vyčíslování a zejména při uplatňování a vymáhání náhrad imisních škod se nejenom LČR, s. p., ale i ostatní majitelé či správci lesa potýkají s nemalými obtížemi a problémy, jejichž rozbor by vydal na několik samostatných článků. Proto v následujících odstavcích bude pouze velmi stručně popsán postup procesu stanovení výše imisních škod, uplatnění náhrad emitentům a soudní vymáhání nezaplacených náhrad.

Stanovení výše imisních škod

MZe v dohodě s MF vydalo podle § 21 odst. 4 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně některých zákonů (lesní zákon) vyhlášku č. 55/1999 Sb. o způsobu výpočtu újmy nebo škody způsobené na lesích, která nahradila dříve platnou vyhlášku č. 81/1996 Sb. Tím je jednoznačně dán právní rámec pro postup stanovení výše škod i z hlediska působení imisí na lesy. Vyhláška č. 55/1999 Sb. se na rozdíl od předchozího právního předpisu oprostila od oceňování lesních porostů, což je nesporný klad, naproti tomu zapracovala do výpočtů a vzorců polynomické vyjádření hodnoty lesního porostu, které činí samotný výpočet velmi složitým a málo transparentním. MZe v současné době pracuje na novelizaci vyhlášky č. 55/1999 Sb. Pro výpočet škod je samozřejmostí mít k dispozici dobře fungující program. Škody podle vyhlášky č. 55/1999 Sb. počítají LČR, s. p., pomocí programu s názvem SKOL firmy FORESTA SG, a. s. Tento produkt v sobě obsahuje i modul pro výpočet škod zvěří a oceňování lesních porostů a pozemků. Fungování tohoto programu pro účely stanovení imisních škod lze hodnotit jako dobré.

Uplatňování náhrad imisních škod

Kdo a v jaké výši imisní škody způsobil, se zjišťuje pomocí tzv. rozptylové studie.

Tento modelový způsob zjišťování podílů jednotlivých emitentů na celkových škodách pracuje s množstvím vstupních dat, z nichž nejdůležitější jsou emise velkých zdrojů znečišťování ovzduší, klimatologická data a údaje imisního monitoringu. Všechny tyto informace se vztahují k příslušnému kalendářnímu roku, za který se náhrady škod zjišťují a uplatňují. Již tradičně nám rozptylovou studii zpracovává znalec z oboru čistota ovzduší-výpočtu rozptylu emisí RNDr. Pavel Hadaš. Pod pojmem uplatnění se rozumí písemná výzva emitentovi, aby uhradil na účet LČR škodu, která je bližší specifikována co do výše, druhu, místa a příčiny vzniku. Náhrady škod se musí z důvodu promlčení práva na náhradu škody uplatnit (žalovat) nejpozději do dvou let od doby vzniku škody (občanský zákoník § 106).

Vymáhání náhrad imisních škod

Jedná se o časově a ekonomicky nejnáročnější část celého procesu. Náhrady škod se v případě nezaplacení vymáhají soudní cestou formou žalob, které podává místně a věcně příslušným soudům oddělení imisních náhrad podnikového ředitelství. Soudní spory trvají řádově roky, nebývá výjimkou, že ještě dnes, to je v roce 2002, se projednávají spory o náhradu škod z roku 1991 i starší.

	poč. živých. žalob	žal. částky v mil. Kč
1994	36	3,8
1995	41	8,2
1996	31	8,7
zima 1995-96	11	50,1
1997	34	15,2
1998	57	21,4
1999	165	110,0

Toto je velmi stručný nástin celého procesu od doby zjištění výše imisních škod až do doby jejich zaplacení. Všechny uvedené fáze jsou spojeny s řadou těžko překonatelných problémů, ať už přímých nebo nepřímých:

- dopady dřívějšího extrémně vysokého zatížení ovzduší a půdy zejména oxidy síry
- snižování emisí oxidů síry, nárůst emisí oxidů dusíku především z mobilních zdrojů, nárůst těkavých organických látek (VOC)
- vysoké finanční náklady na imisní monitoring

- nutnost zpracovávat nákladné a do značné míry diskutabilní rozptylové studie
- problematičnost stanovení míry vlivu jiných škodlivin kromě SO₂ a NO_x
- problematičnost stanovení míry vlivu ostatních zdrojů (lokální, plošné a mobilní),
- komplikovanost zjištění podílů na škodách způsobených zahraničními zdroji a jejich nevymahatelnost,
- nedostatečné a obtížně dostupné informace o emisích a zdrojích z databáze REZZO 1
- složitost dokazování vzniku škod a příčinné souvislosti před soudy
- nejednotný přístup soudců při rozhodování a časově zdouhavý postup soudů trvající několik roků od podání žaloby do vynesení usnesení či rozsudku
- nejednotný přístup znalců k dané problematice

MZe z výše uvedených důvodů proto od roku 1996 opakovaně iniciuje jednání s MŽP a ostatními zainteresovanými subjekty o možných alternativních řešeních náhrad imisních škod. Tato iniciativa nebyla ze strany MŽP nikdy podpořena a akceptována.

Základním požadavkem na nové řešení je zejména zajištění reálné dostupnosti získání náhrad za imisní poškození pro všechny vlastníky lesa (tedy i pro drobné soukromé majitele, kteří si nemohou dovolit z ekonomických a odborných důvodů imisní škody uplatňovat), odstranění nákladných postupů na bázi rozptylových studií a znaleckých posudků, odstranění soudních vymáhání škod a zahrnutí širšího okruhu emitentů (střední, malé a mobilní zdroje znečišťování ovzduší). Z možných variant se jako nejvhodnější jeví řešení v rámci novely zákona o Státním fondu životního prostředí (SFŽP).

Usnesení vlády č. 532 z 31. 5. 2000 uložilo ministru životního prostředí zpracovat ve spolupráci s ministry zemědělství a spravedlnosti a vládě předložit návrh komplexního a systémového řešení směřujícího k zastavení degradace lesních půd vlivem imisí (zejména s ohledem na setrvačnost působení škodlivin zanesených imisemi do půdy) a návrh systémového řešení náhrad škod způsobených imisemi vlastníkům lesa tak, aby na finančním zajištění navržených řešení byly zainteresováni především emitenti. MŽP předložilo v červnu 2001 návrh, se kterým se MZe neztotožnilo a následně jej pro nesplnění úkolu odmítla i vláda.

Proto MZe zpracovalo a předložilo svůj návrh základních systémových změn v dosavadním fungování vymáhání náhrad imisních škod, které by vycházely z těchto principů:

- reálná dostupnost náhrad imisních škod pro všechny vlastníky lesa bez ohledu na velikost a právní formu vlastnictví,
- zahrnutí širšího spektra škodlivin vypouštěných do ovzduší,
- výši náhrady daného zdroje vázat na

Imisemi poškozené porosty na hřebenech Jeseníků
foto redakce

objem vypuštěných škodlivin bez ohledu na rozptyl emisi

- zahrnutí všech zdrojů znečišťování ovzduší (velké, střední, malé i mobilní) do úhrady náhrad škod
- zachování dosavadního plošného i bodového monitoringu ovzduší, půdních změn a stavu lesa
- změna metodiky stanovení pásme ohrožení (v současné době podle vyhlášky č. 78/1996 Sb.)
- akutní škody řešit samostatně mimo rámec navrhovaného systému
- škody na ostatních funkcích lesa (mimoprodukční) do náhrad škod nebudou zahrnovány
- náhrady škod řešit zvýšením již zavedeného veřejně právního institutu – poplatku za znečišťování ovzduší a novelou zákona č. 389/1991 a zákona č. 587/1992 vymezit dvě části poplatku:

poplatek I (za znečišťování ovzduší), který by odpovídal stávajícímu vymezení, výši a účelu použití,

poplatek II (za působené imisní škody) podle předem stanovené výše odpovídající množství vypouštěných škodlivin do ovzduší.

Z iniciativy MŽP se dne 13. 11. 2001 uskutečnilo společné jednání zemědělského výboru a výboru pro veřejnou správu, regionální rozvoj a životní prostředí, na kterém vystoupili zástupci odborných orgánů a organizací z odvětví MZe a MŽP se svými názory a návrhy, jak dále řešit problematiku škod působených imisemi na lesích. Při tomto jednání na úrovni parlamentních výborů zástupci MŽP vyslovili nesouhlas v hlavních bodech předloženého a navrhovaného systému, což nás mrzí o to více, že jejich názory jsou totožné se zájmy zástupců energetického průmyslu a teplárenství, které se jednání také zúčastňují.

Závěr

V této situaci nezbyvá ovšem nic jiného, než dále trpělivě prosazovat výše popsaný nový systém a věřit, že další jednání budou úspěšnější než ty předchozí. Příští článek o emisích a imisích by tak mohl být popisem zrodu a počínajícího fungování tohoto nově prosazeného systému. Do té doby nás však přinejmenším ještě čeká výpočet výše imisních škod za roky 2000 a 2001, následné uplatnění a s největší pravděpodobností i jejich zdoluhavé soudní vymáhání.

Ing. Pavel Harčář
oddělení imisních náhrad, ředitelství LČR

O jedné výzvě lesníkům

na počátku 21. století

Na 15. kongresu svazu evropských lesníků, který se konal v roce 2001 v Rumunsku, přednesl španělský delegát Dr. Eduardo Rojas-Briales referát nazvaný „Výzva evropským lesníkům na počátku 21. století“. Mnohé myšlenky, které řečník shrnul ve svém referátu, jsou nám známé. Bývá ale užitečné podívat se na naše problémy očima cizince. Mělo by nás k tomu vést také to, že v důsledku pokračující globalizace se svět stává čím dále tím menším.

Lesníci, aspoň v zemích s vyspělým lesnictvím, si musí položit otázku: „Jak by se měla vyvíjet lesnická politika v budoucnu?“ Lesníci žijí s přírodou, ctí její zákony a zcela přirozeně z toho vyplývá jejich antipatie k různým radikálním změnám. Zvláště starší z nás by rádi pokračovali v dosavadním systému hospodaření, pomocí kterého se středoevropské lesní hospodářství dostalo na vysokou úroveň. Je ale možné jít dál starou, pro nás osvědčenou cestou a nebrat ohled na změny kolem nás?

Ti, kteří jsou na druhé straně názorového spektra, to vidí jinak. Domnívají se, že celý lesnický stav bude nahrazen něčím jiným. Rozporné názory těchto krajních skupin dokazují, že žijeme v etapě změn, na kterou jsme nebyli připraveni. „Jestliže lesníci budou schopni svou odbornost přizpůsobit novým výzvám, pak by tato krize měla být dokonce vítána,“ říká španělský lesník.

Hospodářské, společenské a technologické podmínky se na prahu 21. století radi-

kálně mění. To není možné přehlížet. Přišla nová témata – změna klimatu, biodiverzita, ochrana přírody, příměstské lesní hospodářství. Jsou jiné požadavky na dodávané dřevo. V hospodářství, kde převažuje terciérní sektor (služby), nebo dokonce kvartérní (věda, informatika), jsou nároky na les zcela jiné než v době, kdy rozhodující roli hrál primární sektor (průmysl) nebo sekundární (průmysl, doprava). Jestliže chtějí lesníci podchytnout možnosti, které jim otvírají nové podmínky, musí se struktury lesnictví přizpůsobit novým potřebám.

Ve Španělsku vidí úkoly lesníků takto:

1. Pokračovat v obhospodařování lesů, ale rozšířit svou činnost o ochranu životního prostředí, o vytváření podmínek pro zotavení městského obyvatelstva.

2. Na úseku výzkumu výrazně rozšířit činnost při poskytování informací. Dnešní společnost má velký zájem o informace o lesích. Když tyto informace lesníci pomocí médií veřejnosti neposkytnou, mezeru zaplní někdo jiný, kdo může veřejnost ovlivnit i v neprospěch lesníků.

V závěru referátu autor zdůrazňuje, že lesníci musejí opustit odmítavý postoj a uchopit iniciativu do vlastních rukou. Jejich práce, překračující hranice dosavadní působnosti, vyžaduje další odborné vědomosti. Budoucí lesníci profesionálové musí být připraveni na studium i zaměstnání v cizině. Školy musí dát společnosti dostatek lesníků s takovými znalostmi a schopnostmi, aby mohli dlouhodobě

pečovat o les v novém širším pojetí. Víra, že trh sám najde v tak komplikovaných podmínkách různorodých složek společnosti optimální řešení, je zcela pochybná. Důkazem toho mohou být středomořské lesy.

Až sem španělský lesník. Závěrem bych se rád zmínil o tom, jak na vývoj v českém lesnictví může pohlížet lesník, který před odchodem do důchodu působil 40 let v lesním provozu. Jsem přesvědčen o tom, že české lesnictví se již delší dobu připravuje na změny, které musí přijít. Pro tržní hospodářství a pokračující technologický pokrok je rozhodně lepší dnešní organizace lesního hospodářství, zvláště dodavatelský systém LČR a podnikatelských subjektů. Podle novějších zpráv se pro podobnou organizaci rozhodují i někteří velcí majitelé soukromých lesů v Německu. LČR také úzce spolupracují s ochranou přírody. Obrazně řečeno, zaly tak vítr z plachet různým ekologickým extrémistům. Naše vysoké lesnické školství se už před více než 50 lety neomezovalo v přípravě studentů jen na čistě lesnické předměty jako pěstování lesa, těžební činnost a tradiční myslivost. Nabude jistě obtížné rozšiřovat výuku podle měnících se podmínek o další obory.

Ve srovnání s mnohými jinými zeměmi se toho tedy u nás udělalo dost. Vývoj ale půjde dále a bylo by dobré, kdyby si české lesnictví udržovalo náskok. Za důležitou považují v referátu španělského lesníka připomínku, aby studující lesnictví mohli po ukončení své přípravy pracovat v různých podmínkách kdekoli na světě. Je mnoho zemí, kde je lesnictví na nízké úrovni a kde nejsou odborníci, kteří by se mohli zvelebení tamějších lesů ujmout.

Ing. Ilja Andrš

VZPOMÍNKY

Bohuslava Švarce

(Pokračování z minulého čísla)

Přišel rok 1989. Co pro vás znamenal?

Rozhodně jsem se nestáhl do ústraní. Taxátoři, kteří v 80. letech vypracovali nový LHP, navrhli realizovat etát obnovní těžby převážně plošnými prvky, místo dosud uplatňovaného výběrného principu zaměřeného na vyznačení stromů podle zdravotního stavu, přírůstavosti a kvality, podle kritérií, která navrhoval profesor Poleno. Proto jsem byl velice rád, že už konečně po roce 1989 začal v lese rozhodovat lesní hospodář. Dost často mě navštěvují lesníci ze Švýcarska a když s nimi konzultuji naše lesnické problémy, tak mi jen potvrzují, že velice důležitým prvkem hospodaření v lese je stabilita zaměstnanců. Lesník musí mít dostatečné odborné znalosti, praktické zkušenosti, mimořádně velký zájem o les, musí mít jistotu stabilního zaměstnání a solidního zázemí, musí mít nějakou životní perspektivu. Když na daném území působí dlouhodobě, tak se jednak zvyšuje jeho vnitřní odpovědnost za výsledky vlastní práce, jednak každý nadřazený po něm může osobní odpovědnost vyžadovat. To je velmi důležité pro práci s lidmi.

Takovouto personální politiku měli zavedenou na bývalém schwarzenberském velkostatku. I když tomu tak neřikali. Ředitel velkostatku si pozval asistenta, sedl s ním do kočáru, projeli celý revír a on ho vyzkoušel ze všeho od výchovy porostů, obnovních zásahů, ochrany lesa až po manipulaci dřeva a myslivost a viděl mu do morku kostí. Podle toho potom navrhoval obsazení jednotlivých míst příslušnými pracovníky. Každý má pro něco vlohy, má nějaké přednosti a nějaké nedostatky. Na základě této dlouhodobé personální politiky se dosahovalo těch vynikajících hospodářských výsledků, které dodnes obdivujeme a hlásíme se k nim jako k naší tradici. V historických manuálech je vidět, kolik lidí bylo na jednom místě 30 a více let. Když byl zaměstnanec mladý, prošel všemi růstovými oblastmi, které na velkostatku existovaly, a podle hodnocení byl potom definitivně umístěn na uvolněné místo, kde setrval 20 – 30 let až do důchodu.

I když jsem měl řadu trablů, přálo mi také štěstí a já jsem na Nových Hradech strávil 28 let a ještě mi bylo dopřáno na sklonku života ověřit si výsledky vlastní práce a zjistit, kde jsem dělal chyby a kde se mi práce podařila. Myslím si, že tyto životní zkušenosti jsou k nezaplacení a že by to měla být součást předávání lesnické štafety z generace na generaci. Když po vzniku LČR nastoupil do funkce vedoucího lesní správy pan Ing. Přemek Březina, byl jsem velice šťastný. Znal jsem totiž jeho otce, který jako typolog důkladně zpracoval celou Třeboňskou

pánev a byl mně rádcem a pomocníkem při využívání typologie a diferenciace hospodaření a při zavádění podrostního způsobu hospodaření na Nových Hradech. Nyní jsem mohl zase své praktické zkušenosti předávat jeho synovi. Často jsme spolu jezdili po lese a já jsem mu říkal své názory bez ohledu na to, jestli bude pokračovat v tom, co já jsem kdysi začal, nebo ne. Nechci nikomu svůj názor vnucovat, dneska už je lesnický pokrok a věda zase o velký krok dál a je potřeba využívat nových poznatků a nových zkušeností. A postupy, které se už zdají být překonány, musíme skutečně revidovat a hledat nové a efektivnější způsoby, jak pokračovat dál.

Čemu se věnujete v posledních letech?

Po odchodu do důchodu za mnou přišli pracovníci z oboru ochrany přírody a začali mne přesvědčovat, abychom na Nových Hradech založili základní organizaci Českého svazu ochránců přírody, což se v roce 1983 stalo a mne zvolili předsedou. Tuto funkci vykonávám dodnes. V letech 1990 – 1991 za mnou přišli pracovníci tehdy nově ustaveného ministerstva životního prostředí s návrhem, aby se z komplexu Novohradských hor vytvořil vzorový ekologicky obhospodařovaný územní celek, který by zahrnoval zemědělství, lesnictví a rybníctví. Ve zdejší oblasti je poměrně málo restitučních nároků, převážně jde o půdu, která zůstala v majetku státu. Přitom by bylo možné využít pestrosti stanovištních podmínek a relativní zachovalosti přírody, která není negativně ovlivněná průmyslovými zplodinami v ovzduší, ve vodě ani v půdě. Takže jsou zde optimální podmínky pro vybudování takového vzorového objektu. Po odchodu některých úředníků z ministerstva se ale tento projekt neuskutečnil. Přesto stále existuje možnost a vhodné podmínky k některým těmto myšlenkám se vrátit.

Uvažuje se také o vyhlášení CHKO Nové Hradky.

Ano, to byla další myšlenka, kterou jsem podporoval. Vycházel jsem při tom z toho, že maloplošný podrostní způsob hospodaření, opřený o zavádění původních dřevin a jejich přirozenou obnovu, je naprosto blízký principům a zásadám ekologického způsobu hospodaření. Je to tedy způsob ekologicky přijatelný, energeticky nenáročný a ve zdejší oblasti se vyplatí tímto způsobem hospodařit bez nějakých velkých problémů. Navíc by ten přechod mohl být plynulejší, protože lidé jsou na mnohé jeho prvky již zvyklí a vím z vlastní zkušenosti, že prvních 10 – 15 let je nutné překonat řadu problémů a úskalí. Ale po změně ministrů se o tom přestalo mluvit a tyto myšlenky zapadly. Nedá se nic dělat, takový je život. To se musí brát, přání je jedna věc a realita je věc druhá.

Jakou činnost vyvíjí vaše ZO ČSOP?

ZO ČSOP původně zakládalo 18 členů. V současné době má naše organizace 70 členů, kteří pracují na řadě úkolů spojených s ochranou přírody. Především pečujeme o maloplošná chráněná území v oblasti Novohradska, včetně nejstarší a největší pralesovité

Jedle byla vždy oblíbenou dřevinou B. Švarce

Rozpracovaný smrkový porost, foto redakce

rezervace Prales a Žofín. Staráme se o zachování genofondu jilmu drsnolistého. Každým rokem vysazujeme nejméně 500 sazenic do volné přírody, nebo do maloplošných chráněných území, abychom tuto ohroženou a do budoucna velmi cennou listnatou dřevinu zachránili pro příští generace. Pečujeme o jeden z největších biotopů vydry říční, který je na řece Stropnici a přítocích této říčky a na rybníční soustavě. Pečujeme o některé ohrožené druhy živočichů, které jsou vázané na bohatý život v čistých vodách, například skorce vodního nebo ledňáčka říčního. Když z ředitelství LČR vyšel impuls najít společnou řeč a společnou cestu s ochránci přírody, tak jsem do časopisu Lesu Zdar napsal článek o dlouhodobé spolupráci novohradských lesníků a ochránců přírody.

Protože ale stárnu a už se blíží konec mého života, musím zajistit kontinuitu nejen v lesním hospodářství, ale i v ochraně přírody. Předsedu ZO ČSOP už dělám skoro 20 let. Tak jsem loni na výroční členské schůzi požádal, aby si za mne našli nástupce, protože už na předsedu kandidovat nebudu. Má-li tato funkce sloužit svému účelu, tak ji nemůže vykonávat člověk, který překročil osmdesát let života. Přesto neodmítám vykonávat jakoukoliv jinou práci.

Novým úkolem, ke kterému jsme se zavázali, byl monitoring populace mravenců. V samém počátku jsem pro splnění tohoto úkolu musel sehnat lidi. Znal jsem pana Ing. Holakovského, který se zabýval ochranou lesa na LZ Nové Hradky a odešel do předčasněho důchodu. Problematice mravenců se věnoval již v minulosti. Po sloučení LZ Horní a Dolní hvozdu pracoval jako asistent na lesní správě v Černém údolí Ing. Jiří Březina. I on studoval život mravenců. Dokonce zjišťoval jejich druhovou příslušnost. Ing. Březina byl jedním z našich zakládajících členů, než začal samostatně podnikat. Věděl jsem, že Tito vynikající odborníci by mi mohli s monitoringem pomoci.

Vycházel jsem z vlastní životní zkušenosti, že pro každého člověka je nutné vytvořit takové podmínky a získat ho pro takovou práci, která by byla součástí jeho životního standardu a současně jej naplňovala životní radostí, aby zapomněl na různé nemoci, aby měl radost z toho, co pro zlepšení stavu lesa a přírody vykoná. A pan Ing. Holakovský se ujal této práce a už ji dělá třetím rokem a dělá ji dobře. Jsem přesvědčený o tom, že nepřímo tato činnost pomohla k jeho životní svěžesti a dobrému životnímu standardu v době důchodu, že přestal přemýšlet o svých chorobách a nemocech. Nakonec jsem viděl, že z toho má radost. My totiž v naší organizaci razíme jednu takovou zásadu: Bez ohledu na politický názor a politické smýšlení vytvářet dobré mezilidské vztahy. V takovém malém městě, jako jsou Nové Hradky, musí být lidé, kteří stmelují všechny občany dohromady, a když jde o věc společnou, která prospívá většině nebo všem občanům, tak se za tu věc postaví. Toto byla moje představa o veřejné práci v minulosti a snažím se i teď jako důchodce v tom pokračovat.

Jsou lidé, se kterými vás pojí dlouholeté přátelství. Hovořil jste o prof. Polenovi, Ing. Šindelářovi, Ing. Průšovi. Jaké byly vaše osobní vztahy?

S Ing. Polenem jsem se setkal, když jsem pracoval jako vedoucí lesní správy Arnoštov na LZ Český Krumlov. Několik odborných pochůzek v lese a výměna názorů mně stačily k tomu, abych ocenil jeho velice pohotový přístup k řešení lesnických problémů a široký pohled na hospodaření v lese nejen z hlediska prosazování přirozené obnovy, nebo jednotlivých pěstebních disciplín, ale i z hlediska péče o vysokou produkci kvalitní dřevní hmoty a ekonomické zhodnocení výsledků lesnické produkce. V tomto směru jsme si vždycky dobře rozuměli. Celý život jsme se na nejrůznějších pracovištích setkávali, a to i v době, kdy byl zaměstnancem výzkumného ústavu. On i jako vědecký pracovník přemýšlel o provozních problémech lesníků. Jeho velikým přínosem bylo například vyřešení výzkumného úkolu zastoupení přirozeného podílu smrku v borových porostech Třeboňské pánve. To předtím řada odborníků odsuzovala. On si to vzal za svůj úkol, dořešil to do konce a prokázal, že nejen na základě historických pramenů, ale i na základě skutečné analýzy a rozboru stavu lesa je to směs v určitých specifických stanovištních podmínkách optimální.

K obdobným názorům dospěl rovněž Ing. Šindelář, když jsem s ním pracoval ještě v době založení resortního výzkumného ústavu, například na problematice jedle, modřínu, buku a jejich příměsí

v porostech, na způsobu obnovy. Prostě jsme si byli názorově blízcí v zásadních věcech. Věděl jsem, že pracuje pro dobrou věc, pro trvalé zlepšení stavu lesa, proto jsem byl ochoten podpořit ho při jakýchkoliv diskusích.

Ing. Průša byl jedním z vedoucích typologů v Lesprojektu. Když Ing. Nimburský navrhoval, že by LZ Dolní hvozdu mohl být koncepčním závodem pro maloplošný podrostní způsob a přirozenou obnovu některých dřevin, tak mne Ing. Průša navštívil a chtěl se blíže seznámit s celou problematikou. Přitom zjistil, že jsem jako diplomovou práci dělal podrobný typologický průzkum na jednom z bývalých polesí LZ Dolní hvozdu, na polesí Hrdlořezy. Dokázal ocenit moje znalosti typologie, jejíž principy jsem prosazoval už v resortním výzkumném ústavu v Opočně. Tak jsme si padli do náruče a jsme od té doby přátelé. V řadě případů jsem mu vycházel vstříc i tehdy, když přišel s jiným názorem. Potom jsem byl ochoten experimentálně provést jeho záměr a sledovat a ověřovat výsledky po dlouhou dobu. On to velice oceňoval a říkal, že kdyby takových hospodářů bylo víc, kteří mají zájem využívat výsledků lesnické typologie v lesním provozu, tak by se mu také snáz pracovalo. Ale v současné době je aplikace poznatků lesnické typologie skoro na hranicích praktické využitelnosti. Také jsem neváhal a byl jsem jeden z prvních, který podpořil vydání jeho publikace Pěstování lesa na typologických základech. Velmi se mi líbí i moderní způsob zpracování, protože to považuji za velmi dobrou pomůcku k výuce a výchově všech generací lesníků. Možná bych měl k některým příkladům výhrady na základě svých zkušeností, ale to není rozhodující. Rozhodující je přístup ke způsobu řešení. Rozcházet se někdy můžeme, někdy mám pravdu já, někdy oponent, to ukáže čas a doba.

Co považujete za jeden z největších současných lesnických problémů?

Myslím si, že už není důvodu, aby se na sebe dívali skrz prsty na jedné straně lesníci, na druhé straně ochránci přírody a na třetí straně myslivci. Musíme nalézt společnou základnu a každý musí slevit ze svých požadavků něco ve prospěch celku. A když to každá z těchto stran udělá, tak na tom vydělají všichni a stav lesů se bude trvale zlepšovat.

Děkujeme za rozhovor, redakce

V měsíci únoru oslaví významná životní jubilea tito pracovníci LČR

Padesátiny

11. 2.	Jiří Justych	LZ Dobříš
12. 2.	Michal Tokár	LZ Boubín
12. 2.	Josef Novák	LZ Kladská
13. 2.	Ing. Vladimír Nehyba	LS Český Rudolec
15. 2.	Ing. Oldřich Hrdlička	OI Plzeň
17. 2.	Zdeňka Kalinová	LZ Židlochovice
21. 2.	Jiří Hesoun	LS Milevsko
21. 2.	Karel Brusman	LZ Kladská
25. 2.	Josef Vyroubal	LS Šternberk
26. 2.	Bedřich Šveňha	LZ Konopiště

Šedesátiny

3. 2.	Stanislav Bečka	LS Klášterec
10. 2.	Ing. Josef Javůrek	OST Teplice
15. 2.	Ing. Josef Bartoň	LS Ruda na Moravě
16. 2.	Antonín Fremuth	LS Domažlice
18. 2.	Marie Fulínová	LZ Konopiště
20. 2.	Ing. Štěpán Doležel	OI Zlín
23. 2.	Miloslav Vrba	LZ Kladská
26. 2.	Alois Křivský	LS Česká Lípa

Všem jubilantům blahopřejeme a přejeme jim hodně zdraví a spokojenosti

Poděkování

Vážení pracovníci LČR,

Dovolte mi, abych vám jménem Obecního zastupitelstva ve Lhotsku, ale i jménem svým, poděkoval za vaši práci v minulých letech ve prospěch naší obce při úpravě Lhotského potoka. Vykonali jste kus dobré práce ve prospěch zajištění bezpečnosti našich občanů a jejich majetku proti povodním, které naši obec postihovaly po několik let. Zároveň věříme, že v letošním roce dojde ke konečné úpravě celého Lhotského potoka a započaté dílo bude zdárně dokončeno. Přeji vám do dalších let hodně zdraví, spokojenosti a mnoho pracovních úspěchů.

Josef Rychlík, starosta

Vážení kolegové lesníci,

V průběhu loňského roku uskutečnil odbor ochrany lesa ministerstva životního prostředí, s významnou pomocí vašeho podniku, v areálu lesnického úseku Klokočná, polesí Říčany, LZ Konopiště, cyklus informací a provozních ukázek zaměřených na popularizaci ekologických způsobů obhospodařování lesů a sestavených do třídního semináře pro odbornou veřejnost s názvem „Přírodě blízký způsob obhospodařování lesů v provozních podmínkách intenzivně využívané krajiny. Celý cyklus se těšil naprosto mimořádné pozornosti odborníků především z oblasti lesního hospodářství, státní správy lesů a orgánů ochrany přírody. Již jeho první část, zaměřená na ekologické pojetí pěstebních zásad přírodě blízkého způsobu obhospodařování lesů, musela být pro velký zájem třikrát opakována. Celkem se seminářů zúčastnilo 516 odborníků. Zvládnutí takto rozsáhlé a úspěšné akce si vyžádalo mimořádné úsilí a obětavost od všech, kteří se na její organizaci podíleli. Proto touto cestou děkuji všem pracovníkům LČR, kteří svou dlouholetou odbornou prací a pochopením pro takovýto způsob obhospodařování lesního majetku připravili v lokalitě I. ú. Klokočná ucelený areál 500 ha lesa

ve vlastnictví státu, který je v současné době významným dokladem provozních možností uplatnění přírodě blízkých způsobů obhospodařování v naprosto běžných, stanovištně průměrných podmínkách. Věřím, že naše spolupráce bude nadále stejně úspěšná a přeji celému státnímu podniku LČR v letošním roce mnoho zdaru a úspěchů v péči o naše lesní bohatství.

Ing. Tomáš Staněk, CSc.,
ředitel odboru ochrany lesa,
ministerstvo životního prostředí

Vážení přátelé,

SLŠ v Trutnově zorganizovala v loňském roce ve spolupráci s ČLS KRNP odbornou exkurzi pro švýcarské lesníky. Naši hosté viděli ukázky podrobného bukového hospodářství na LS Křivoklát, posoudili provenienční plochu smrku ztepilého na školním lesním podniku ve Křtinách a viděli velmi dobře připravené ukázky borového hospodářství u Městských lesů Hradec Králové. S velkým zaujetím shlédli a posoudili stav lesů v Krkonoších a jejich obnovu. Kromě toho se stihli podívat do Adršpašských skal, navštívili pivovar Olivětín, Betlém v Třebechovicích a shlédli zajímavá místa a památky v centru Prahy. Již při slavnostní večeři na rozloučenou bylo slyšet z jejich úst slova chvály k práci našich lesníků. Před samotným odletem z Prahy – Ruzyně jsem byl požádán o tlumočené jejich slov obdivu a chvály, zejména ke stavu a způsobu obnovy lesů v Krkonoších a rovněž k celkové připravenosti všech exkurzních ploch. Oceňuji nadšení a vysokou odbornost našich lesníků a vážili si pohostinnosti našich lidí. Proto bych chtěl touto cestou poděkovat všem kolegům lesníkům z ředitelství LČR, oblastního inspektorátu a lesní správy Křivoklát, Městských lesů Hradec Králové a Krkonošského národního parku za jejich odbornou a materiální pomoc při zajištění exkurze.

Ing. Roland Wisner, SLŠ Trutnov

nové
odborné
publikace a knihy

z oboru lesnictví a příbuzných oborů

Forestry Institutions in the Czech Republic (Lesnické instituce v České republice)

Přehled státních, zájmových a profesních lesnických institucí (v angličtině).
Vyd. MZe ČR, Praha, 2001
(darováno technické knihovně LČR HK)

Jan Doležal – zakladatel časopisu HÁJ, historie, vývoj a současnost lesnických médií

Sborník ze semináře ve Žďáru nad Sázavou,
27. 11. 2001.
Vyd. VÚLHM Jíloviště-Strnady, 2001
(darováno technické knihovně LČR HK)

Encyklopedie naší přírody

Miloš Anděra

Původní publikace ukazuje naši přírodu uceleně po jednotlivých 26 stanovištích – od lužních a horských lesů přes louky a pastviny, jezera, řeky, rašelinisté až po parky a obory, vesnice a města i obnovenou krajinu. Dioramata, fotografie, kresby a čtivý text představí v jednotlivých biotopech typické druhy rostlin a živočichů či naopak vyslovené vzácnosti. Encyklopedie zároveň nabízí netradiční pohled „za oponu“ přírody, upozorňuje na skryté souvislosti a ukazuje rozmanité projevy živých tvorů, které člověk často přechází bez povšimnutí.
Vyd. Nakladatelství Slovart, Praha, 2000
(zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK)

Lesk a sláva českého rybářství

Jiří Andreska

Historie rybářství na území České republiky od střední doby kamenné až po 20. století.
Vyd. NUGA, nakladatelství a vydavatelství, Pacov, 1997
(zakoupeno v síti knihkupců pro technickou knihovnu LČR HK)

Teoretické a praktické aspekty ekologie krajiny

Jan Kender (editor) a kolektiv

Po obsahové stránce je kniha uspořádána ve dvou úrovních. Obecně teoretické kapitoly shrnují některé nejnovější poznatky ekologie, formulované zahraničními i domácími badateli. Při volbě témat se autoři snažili respektovat vzrůstající potřebu formulace teoretických základů, které by bylo následně možné rovněž přenést do přírodních poměrů České republiky a prakticky aplikovat. Část zaměřená na aplikaci jednotlivých přístupů pak shrnuje poznatky a zkušenosti odborníků, kteří se reálně zabývají opatřeními, vedoucími ke zlepšení krajinné ekologických poměrů v České republice. Najdeme zde proto základní vymezení pojmů, s nimiž pracuje krajinná ekologie, kapitoly zabývající se tokem energií a látek v přírodě, a především pak vodním režimem krajiny, který je chápán jako základní prvek jejího trvale udržitelného využívání. Spolu s teoretickými základy dané problematiky jsou vždy uváděny i příklady praktické aplikace nebo dopadu jednotlivých popisovaných vlivů na přírodní prostředí, ve vybraných modelových případech jsou podrobněji popsána a dokumentována již realizovaná opatření a jejich účinnost. Krajinná ekologie je v této publikaci pojata jako syntetizující věda, která sbírá dílčí poznatky nejen z ostatních přírodních věd (např. biologie, geologie, hydrologie), ale odráží i reálné požadavky ve vztahu k územnímu plánování, urbanismu, či sociologii.
Vyd. MŽP ve spolupráci s vydavatelstvím ENIGMA, s.r.o., Praha, 2000
(darováno technické knihovně LČR HK)

Jiří Uhlíř

Vir počítačový

Při všech varováních před nebezpečím počítačových virů se mi tato varování jevila značně nadsazená. Po neslavné zkušenosti však již vím, že jsou opodstatněná a nutná.

Z literatury jsem vyčetl, že vir počítačový je jeden z druhů tzv. počítačových infiltrací, tj. programů, které vnikají do prostředí počítače bez vědomí a proti vůli uživatele. Jejich činnost je zpravidla spojena s vlastní reprodukcí a s destruktivní činností. To je však jen a jen teorie.

V praxi je to však „mrška malá“, kterou není ani vidět, ani cítit a ani si nelze na ni šáhnout. Je vždy připravena napadnout kohokoli, kdykoliv a kdekoliv, bez ohledu zda je den či noc, jestli prší, sněží, nebo svítí sluníčko.

A dovede minimálně zkazit náladu. Vynucuje si od svého protivníka opatrnost a neustálou pozornost. Jen tak ji lze odolat.

Dnes, kdy jsem se již s „virovou otázkou“ vyrovnal, bych chtěl poděkovat všem správcům a ochráncům počítačových sítí za shovívavost a pochopení a všem napadeným a postiženým se moc omluvit.

latner.ls122@lesy-cr.cz

FOTO reportáž

Vzpomínka na lesnického spisovatele

Lesní rada Ing. Josef Šteidl hovoří o životě Jana Doležala

V listopadu loňského roku si čeští lesníci připomněli sté výročí úmrtí Jana Doležala, vydavatele a redaktora prvního lesnického časopisu Háj. Při této příležitosti uspořádal Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti společně s ministerstvem zemědělství, městským úřadem a regionálním muzeem ve Žďáru nad Sázavou malou vzpomínkovou akci na tohoto významného českého lesníka, spojenou se seminářem o historii, vývoji a současnosti lesnických médií.

Jan Doležal se narodil 30. června 1847 v Posekanecké myslivně u Proseče. Publikovat začal v roce 1868. První číslo Háje vyšlo 20. ledna 1872. V roce 1873 Jan Doležal opustil lesnickou službu a plně se věnoval vydávání svého Háje. Dalších téměř třicet let zasvětil české lesnické literatuře, jejímu rozkvětu přinesl značné osobní oběti. Vyčerpávající práce a hmotný nedostatek se podepsaly na jeho zdraví takovým způsobem, že Jan Doležal předčasně umírá 25. prosince 1901 při přípravě prvního čísla 31. ročníku Háje.

Theodoricha
Jana Doležala